Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● 24 июль 1969 йил, пайшанба ● № 170 (14.333). ● Баҳоси 2 тийин.

РОССИЯ ЎЗБЕКИСТОННИ ҚУТЛАМОҚДА

Халқларнинг ленинча дўстлиги тўғрисида, Ўзбекистон билан Россиянинг бузилмас иттифоқи тўғрисидаги қўшиқлар Волга дарёси устида қанот қоқмоқда. Ана шу буюк қардошликни камол топтирган Ленин партияси шарафига айтилган мадҳияни рус далалари ва ўрмонлари қучоғига республикамизнинг вакиллари — Россия Федерациясида ўзбек адабиёти ва санъати декадасининг қатнашчилари олиб келдилар.

Горькийда декада байроғи кўтарилди. 22 июль куни Нижегород Кремлининг деворлари ёнида совет халқлари бирлигининг ана шу янги улкан байрами дарёдек жўш уриб кетди. Тошкентда оқшом тушай деб қолганида, Горькийдаги А. С. Пушкин номли опера ва балет театри биносининг эшиклари кенг очилди.

РСФСР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. И. Кочемасов ҳозир бўлганларга қарата нутқ сўзлади. У, декада иштирокчиларига, Ўзбекистоннинг барча аҳолисига Россия Федерацияси меҳнаткашлари номидан оташин салом топшириб, ўзбек дўстларига экономика, маданият ва санъатни ривожлантиришда янги ажойиб муваффақиятлар тилайди: В. И. Кочемасов РСФСР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети номидан машҳур рус ҳайкалтароши, СССР халқ рассоми Н. В. Томский ишлаган В. И. Ленин бюстини Ўзбекистон намояндаларига тақдим қилди.

Горький область партия комитетининг биринчи секретари Н. И. Маслеников Ўзбекистон вакилларини Горький области партия, совет ва жамоат ташкилотлари, барча меҳнаткашлари номидан самимий табриклади.

Россия Федерациясида ўзбек адабиёти ва санъати декадасининг ўтказилиши, деди у, рус ва ўзбек халқлари ўртасидаги традицион дўстлик ва қардошлик алоқаларини янада мустаҳкамлаш ишига қўшилган катта ҳисса бўлади. Ижодий ходимларни уларнинг социалистик маданиятни янада гуллатиб-яшнатиш учун бўлган муштарак курашида бир-бирини ўзаро бойитишга ва янада яқинроқ жипслашишга ёрдам беради.

Бизнинг Волга бўйидаги қадимий шаҳримиз қуёшли Ўзбекистон билан жуда кўп дўстлик алоқалари билан боғлангандир. Сизларнинг корхоналарингизда

РСФСРДА ЎЗБЕК АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИНИНГ ТАНТАНАЛИ ОЧИЛИШИ

Горький фрезер станоклари заводининг маҳсулотлари бор. Республикангиз йўлларида Горький автомобиль заводининг маркаси билан машиналар қатнаб турибди. Горький области билан Ўзбекистон бир-бирига ранг-баранг моллар етказиб бермоқда. Тошкент қурилишларида турли шаҳарлар ва республикалардан келган минг-минглаб вакиллар орасида анчагина горькийликлар ҳам меҳнат қилишмоқда.

Областимиз билан Ўзбекистон ўртасида фан ва маданият соҳасида ҳам мустаҳкам алоқа ўрнатилган. Горький университетининг олимлари лекция ўқигани Тошкент университетига бориб турадилар. шаҳримиздаги олий ўқув юртларида сизнинг республикангиздан келган йигит-қизлар ўқимоқда. Ўзбекистон корхоналари ва илмий-тадқиқот институтларида Горькийда тайёргарлик кўрган юзлаб мутахассислар ишламоқда.

Биз шунга аминмизки, Ўзбекистон билан Россия санъат ва адабиёт арбобларининг учрашувлари ўзаро қизиқарли ва фойдали бўлади, бизга дўстликнинг улкан қувончини бахш этади ва ижодий меҳнатга илҳомлантиради.

Биз шунга аминдирмизки, Ўзбекистон ССР адабиёт ва санъат декадаси дўстлигимизни янада мустаҳкамлайди ва катта умумхалқ байрами — В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан ёрқин, ажойиб унутилмас воқеа бўлиб қолади.

Н. И. Масленников декада иштирокчиларига эсдалик совғалари топширади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С. Насриддиновага сўз берилади. У Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва ҳукумати, Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашлари номидан қардош рус халқига, Россия Федерациясининг барча халқларига самимий салом топширади.

Декада, деди Ўзбекистон делегациясининг бошлиғи, рус диёрининг улуғ фарзанди, оташин инсонпарвар, совет ватанпарвари ва интернационалист Алексей Максимович Горький номи билан аталган шаҳарда бошланмоқда. Декада Ленин юбилейи арафасида очилаётганлигининг ҳам чуқур рамзий маъноси бор. Декаданинг барча иштирокчилари худди мана шу ерда, Волгада, Россиянинг қоқ юрагида, ажойиб рус оиласида номи асримизнинг буюк социал ларзалари билан боғланган киши туғилганлигини ўйлаганларида чуқур ҳаяжонланиш ҳисларини бошдан кечирмоқдалар. Ленин, Партия, Октябрь сўзлари барча совет кишилари учун яхлит бир нарсани англатади.

Бизнинг буюк оиламиз — тенг ҳуқуқли, бир-бирига яқин, қондош-жондош кишилар оиласидир. Бизнинг мақсадларимиз битта, бизнинг фикр-ўйларимиз битта, вазифаларимиз битта, бир-биримизнинг олдимиздаги улкан масъулиятимиз биттадир. Биз ана шу масъулият тўғрисида гапирганимизда худди рус халқи ҳамиша ва ҳамма соҳада барча совет халқларига ўзининг қардошлик бурчи ва садоқатини адо этишнинг ёрқин намунасини кўрсатиб келаётганлигини алоҳида ҳис-туйғу билан таъкидлаймиз. Биз рус халқини ўзимизнинг катта оғамиз, деб атаймиз. Бу — рус халқининг Совет Иттифоқидаги барча халқлар олдидаги тарихий хизматларини тан олишдир.

Бизнинг қардошлик иттифоқимиз чор самодержавиесига, бой ва феодалларга қарши озодлик ҳаракатида вужудга келди ва шу ҳаракатнинг боришида тобланди. Бизнинг қардошлик иттифоқимиз Октябрь алангаси билан нурафшондир, бизнинг қардошлик иттифоқимиз гражданлар уруши ва Улуғ Ватан урушининг шиддатли йилларида синовдан ўтди. Бизнинг қардошлик иттифоқимиз индустрияни, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш учун биргаликдаги курашимизда, маданий қурилишдаги улкан режаларни амалга оширишимизда ёрдам берди.

Ўртоқ Насриддинова ўз нутқида республика Совет ҳокимияти йилларида босиб ўтган йўл тўғрисида, ленинча миллий сиёсатнинг тантанаси тўғрисида муфассал гапиради. Ўзбек халқи ўз республикасининг адабиёти ва санъати гуллаб-яшнаётганлиги билан, ўз ёзувчилари, композиторлари, рассомларининг асарлари билан, драма, опера, балет, эстрада ва бошқа саҳна коллективларининг маҳорати билан фахрланишга ҳақлидир. Адабиёт ва санъатнинг ана шу гуллаб-яшнашида рус халқи маданиятининг ҳаётбахш таъсири, кўп миллатли оиламизнинг бебаҳо бойлигини ташкил этувчи барча қардош совет маданиятларининг ҳаётбахш таъсири чуқур ва ҳар тарафлама сезилиб турибди.

Россия Федерациясининг меҳнаткашлари декада кунларида республикамизнинг эришган ижодий муваффақиятлари билан яқиндан танишиш имконига эга бўладилар. Биз бу учрашувлар қизиқарли бўлишига, дўстона алоқаларимизнинг, шубҳасиз, янада мустаҳкамланишига, маданиятларимизнинг бир-бирини бойитишига аминмиз.

Совет халқлари ҳамиша — байрамларда ҳам, меҳнатда ҳам биргадирлар, шод-хуррамликни ҳам, қайғу аламни ҳам улар баҳам кўрадилар. Ўзбекистон халқи иттифоқдош республикалар зилзила оқибатларини тугатишда Тошкентга кўрсатган қардошлик ёрдамини асло унутмайди. Совет Россияси бу ишга катта ҳисса қўшди. Москва ва Ленинград бинокорлари, РСФСР ўлкалари ва областларининг қурувчилари уч йил мобайнида 610 минг квадратметр уй-жой, кўпгина мактаб, болалар муассасаларини қуриб фойдаланишга топширдилар. Горькийликлар фидокорона меҳнат қилдилар. улар Ўзбекистон пойтахтида 22 минг квадратметрдан кўпроқ уй-жой, болалар боғчаси, поликлиника қуриб бердилар. Биз бугунги учрашув кунимизда сиз рус оға-иниларимиз ва опа-сингилларимизга ёрқин дўстона ҳис-туйғуларингиз учун каттакон самимий раҳмат, деб яна бир карра айтамиз.

Ўртоқ Ё. С. Насриддинова ўз нутқининг охирида ўзбек адабиёти ва санъати декадасини ташкил этганликлари учун Россия Федерацияси ҳукуматига, Горький ва Ульянов областлари, Татаристон АССР партия, совет ва жамоат ташкилотларига чуқур миннатдорчилик ва ташаккур изҳор этади. Ўртоқ Ё. С. Насриддинова Ўзбекистон меҳнаткашларининг эсдалик совғаси — В. И. Ленин ва А. М. Горький суратлари туширилган чинни гулдонларни тақдим этади.

Ўзбекистон ёзувчилар союзи правлениесининг раиси К. Яшин ва РСФСР композиторлар союзи правлениесининг биринчи секретари Ленин мукофоти лауреати, СССР халқ артисти Г. В. Свиридов ўз сўзларида икки қардош республика маданият арбобларининг декададаги шодиёна учрашувлари тўғрисида гапирдилар.

Россия Федерациясида ўзбек адабиёти ва санъати декадаси очиқ, деб эълон қилинади. ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон давлат гимнлари янграйди.

Ўзбекистон санъат усталари шарафига гулдурос қарсаклар авжига чиқади. Тантана қатнашчиларига ёрқин чинакам байрам концерти берилди.

Декада парвози бошланди. Шундан кейин декада Қозонда, Ильич Ватани — Ульяновскда ўтади, сўнгра ўзининг бутун кўркамлиги билан Москвада намоён бўлади.

Г. ЛИПШИЦ,
(ЎзТАГ махсус мухбири).
Горький шаҳри.
22 июль.

ПАХТАКОР ЎРТОҚЛАР!

ҒЎЗА ПАРВАРИШИГА ЗЎР БЕРИНГ

Фарғона область, Охунбобоев районидаги Карл Маркс номли колхознинг Усмонали Йўлдошев бошлиқ бригадаси далаларида пахтадан мўл ҳосил етиштирилмоқда. Ҳар туп ғўзада ғуж-ғуж гул ва шода-шода кўсаклар пайдо бўлаётир. Бунда миришкор сувчи Жўрабой Эрназаровнинг ҳам алоҳида ҳиссаси бор. Суратда: ўртоқ Ж. Эрназаров.

Ф. Лутфуллаев фотоси.

ҒОЛИБЛАР РАПОРТИ

САМАРҚАНД («Совет Ўзбекистони» мухбири). Самарқанд районининг колхозлари ва совхозлари давлатга дон сотиш планини бажардилар. Район хўжаликлари қабул пунктларига 5550 центнер ўрнига 7220 центнердан кўпроқ буғдой ва арпа топширди.

Шунингдек, областдаги Оқдарё ва Нарпай районлари ҳам марраға биринчилар қаторида етиб келишди. Асосий ғаллакор районлардан бири ҳисобланган Булунғур райони ҳам ғалла тайёрлаш планини адо этди. Район колхозлари ва совхозлари давлат омборларига 62 минг центнердан кўпроқ дон етказиб беришди.

Л. ЭРГАШЕВ.

Л. И. БРЕЖНЕВ ВА Н. В. ПОДГОРНИЙ ВАРШАВАДАН ЖЎНАБ КЕТДИЛАР

ВАРШАВА, 23 июль. (ТАСС). КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев ва СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний бугун Варшавадан Ватанига жўнаб кетдилар. Улар Польша Бирлашган Ишчи партияси Марказий Комитети билан ПХР Давлат Кенгашининг таклифига биноан халқ Польшасининг 25 йиллиги муносабати билан бўлган тантаналарда қатнашдилар.

ҚАРДОШЛАРЧА ДЎСТЛИК НАМУНАЛАРИ

Тошкентдаги зилзила оқибатларини тугатишда горькийликлардан бир неча минг киши қатнашди. Уларнинг энг яхшилари ҳукуматнинг юксак мукофотлари билан тақдирланди.

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С. Насриддинова 22 июль куни кечқурун Горькийда илғор бинокорларга мукофотларни топширди. Ўзбекистон пойтахти меҳнаткашларига қардошларча кўмаклашган горькийликларни қизғин табриклади, уларга меҳнатда янги муваффақиятлар, сиҳат—саломатлик, шахсий ҳаётларида тинчлик ва осойишталик тилади.

Ленин орденига сазовор бўлган бульдозерчи Д. И. Мехалицин мукофотланганлар номидан сўзга чиқиб, горькийликларнинг Тошкент диёрида қилган ишларига берилган юксак баҳо учун партия ва ҳукуматга самимий ташаккур изҳор қилди. Бизга орден топширилаётган вақт РСФСРда ўзбек адабиёти ва санъати ўн кунлиги ўтказилаётган пайт билан бир вақтга тўғри келгани учун ҳам мен, ўртоқларим аймиқса хурсандмиз, деди илғор бинокор. Бу ўн кунлик халқлар дўстлигининг ёрқин байрами бўлиб турибди. Шу дўстлик қонунларига биноан, ҳамма республикаларнинг вакиллари янги Тошкентни қуришда актив қатнашдилар.

(ЎзТАГ махсус мухбири).
Горький шаҳри.

ТАСС АХБОРОТИ

«МОЛНИЯ-1» УЧИРИЛДИ

1969 йил 22 июлда Совет Иттифоқида навбатдаги алоқа йўлдоши «Молния-1» учирилди. Алоқа йўлдоши «Молния-1» олис телефон-телеграф радиоалоқа системасини ишлатишни таъминлаш, шунингдек СССР Марказий телевидениеси программаларини «Орбита» шаҳобчасининг Чекка Шимол, Сибирь, Узоқ Шарқ ва Урта Осиё районларида жойлашган пунктларига кўрсатиш учун мўлжалланган.

Йўлдошда телевидение программаларини кузатиш ва кўп каналли олис радио алоқаларни амалга ошириш учун мўлжалланган аппаратлардан ташқари команда — ўлчов комплексининг, шунингдек ориентация, орбитани тўғрилаш ва йўлдошни энергия билан таъминлаш системаларининг аппаратлари ҳам ўрнатилган.

Олинган маълумотларга қараганда, алоқа йўлдошига ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди.

«Молния-1» йўлдоши орқали алоқа сеанслари мўлжалланган программага мувофиқ ўтказилиб турадн.

«КОСМОС-290»НИНГ ПАРВОЗИ

1969 йил 22 июлда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-290» учирилди. Йўлдошда ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. Координациялаш — ҳисоблаш маркази олинаётган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

П. Е. КАНУНГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ИХТИРОЧИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Анча маблағни тежайдиган қимматли ихтироларни ишлаб чиққанлиги ва ишлаб чиқаришга жорий қилганлиги учун, шунингдек Ўзбекистон ССРда ихтирочиликни ривожлантиришда актив қатнашганлиги учун Навоий химия комбинатининг директори Павель Ефимович Канунга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ихтирочи» Фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 23 июль,
Тошкент шаҳри.

ПАХТАКОРЛИК КАСБИНИ ШАРАФЛАЙЛИК

ҚИРҚ ЦЕНТНЕРЧИЛАРМИЗ

Қумрихон РУСТАМОВА,
Андижон область, Москва районидаги Киров номли колхознинг бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Ўн олти ёшимда қўлимга кетмон олиб далага чиққанман. Дастлаб оддий колхозчи бўлиб ишладим. Кейинчалик звено бошлиғи қилиб тайинлашди. Янги ер ўзлаштириб, деҳқончилик қилдик.

Мана, ўн йилдирки, бригада бошлиғиман. 1965 йили бригадамиз пахта ҳосилдорлигини гектар бошига 41 центнерга етказди. Вилт кўп тарқалган ўтган йилги оғир шароитда ҳар гектар майдондан 34 центнердан ҳосил олдик. Бу ютуқларни ўзимиз яратиб, ўзимиз кўпайтиряпмиз.

Мен бу гапларни мақтаниш, ишимизга ортиқча баҳо бериш учун айтаётганим йўқ. Муддаом бошқа. Биз ана шу кўп йиллик тажрибамизга асосан бу йил ҳосилдорликни янада оширишга аҳд қилдик. Доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги шарафига 74 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 40 центнердан хирмон кўтариш мажбуриятини олдик ва колхозимиздаги бошқа бригадаларни ҳам 40 центнерчилик ҳаракатига қўшилишга чақирдик. Колхоз правлениеси ва бошланғич партия ташкилоти бу ташаббусимизни маъқуллади.

Дадахон Отахонов бошлиқ бригада аъзолари қирқ центнерчилик ҳаракатига биринчи бўлиб қўшилдилар. Бу бригада бултур 84 гектар ернинг ҳар гектаридан 35,5 центнердан ҳосил олган эди. Комилжон Жўраев, Камолиддин Манатов, Маматҳошим Пўлатов бошлиқ бригада аъзолари ҳам йил бошида олган мажбуриятларини ўзгартирдилар.

Кишиларнинг ўзаро ёрдами, ҳамкорлиги, ўртоқларча қўллаб-қувватлашига асосланган мусобақа ҳамма вақт яхши самаралар беради. Бригадаларимиз ўртасидаги қирқ центнерчилик ҳаракати ҳаммамизнинг умумий, ҳаётий ишимизга айланиб кетди. Планга мувофиқ колхозимиз бўйича бу йил 985 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан пахта етиштиришимиз керак. Имкониятларни, даладаги кўчатнинг миқдори ва дастлабки кўсакларни ҳисоблаб чиқиб, ҳосилдорликни 40 центнерга етказишга бел боғладик.

Колхозимиз пахтакорларининг ватанпарварлик ҳаракатини яқинда бўлиб ўтган область партия, хўжалик активининг йиғилиши ҳам маъқул топди. Хўжалигимиз шаънига илиқ гаплар айтилди. Бу бизни ғоятда руҳлантириб юборди. Йиғилишдан қайтгач, ҳамма гапни деҳқонларга етказдик. Пахтакорларимиз ўз ваъдасининг устидан чиқиш учун ғўза парваришини сира бўшаштирмасликка сўз бердилар. Колхоз активлари эса машинада дала айланишга чек қўйдилар. Колхозимиз раисидан тортиб то бригада бошлиқларигача пиёда дала айланадиган бўлишди.

Мавжуд 985 гектар майдондаги ғўзани бирма-бир кўриб чиқдик. Ҳозиргача кўп ишлар амалга оширилди. Ғўза 5 марта узунасига, уч марта кўндалангига культивация қилинди. Уч марта озиқлантирилди. Бу ишни 20 июлда тўхтатдик. 2,8 марта чуқур кетмон чопиғи ўтказдик. 2,7 марта суғордик, 1,1 марта «шарбат» оқизилди.

Шунга қарамасдан, ғўзанинг амал олиши ўтган йилдагига нисбатан бир оз орқада. Атиги 70 процент майдондаги ғўза 3-4 тадан кўсак олди. 30 процент майдондаги кўчат энди гуллай бошлади. Бу бизни қаноатлантирмайди. Бултур шу маҳалда барча майдондаги ғўзамиз кўсаклаган, чеканка оммавий бошланган эди. Биз ана шу қолоқликни тезда тугатишимиз, хамма майдондаги ғўзанинг бир текис ривожланишига, ҳар туп кўчатда кўпроқ кўсак етиштиришга эришмоғимиз керак.

Бунинг учун 20 июлдан 10 сентябргача жанговар 50 кунлик эълон қилдик. Ана шу жанговар 50 кунликда қуйидаги тадбирларни амалга оширишни мўлжаллаяпмиз:

Ғўза қатор ораларини талабига қараб комплекс ишлаймиз. Культиваторларнинг иш органлари тўла бўлган ҳолда икки марта сифатли культивация ва кетмон чопиғи ўтказилишини таъминлаймиз. Ҳар туп ғўзани кўз қорачиғидай сақлаб, меҳр билан парвариш қиламиз. Бегона ўтни битта қўймай йўқотамиз.

Кўчатнинг ғовлаб кетишига ва чанқаб қолиб, шона ҳамда гулларини тўкиб юборишига асло йўл қўймаймиз. Суғоришни группа усулида табақалаштириб олиб борамиз. Тунда сув тарашга алоҳида эътибор берамиз. Вилт пайдо бўлган майдондаги ғўзаларга оз-оздан маҳаллий ўғит бериб енгил суғорамиз. «Шарбат» оқизишни давом эттирамиз. Қатор ораларини доим юмшоқ ҳолда сақлаймиз. Бултурги тажрибамиз вилтни шу йўл билан камайтириш мумкинлигини кўрсатди.

Ривожланишдан кечикаётган ғўзаларни алоҳида парвариш қилиш учун бригадаларда тузилган зарбдор группанинг фаолиятини кучайтирамиз. Группа аъзолари аниқлаган ривожланишдан орқада қолган ғўзаларни қўшимча озиқлантирамиз. Бутун диққат-эътиборимизни тупроқ структурасини яхшилашга, ҳар бир туп кўчатда мўл-кўл ҳосил тўплашга ва уни бутун чоралар билан эрта етилтиришга қаратамиз.

Ғўза чеканкасини кеч бошлаган бўлсак ҳам бултургидан беш кун олдин — 5 августда тугаллашга эришамиз.

Ҳашарот ҳосилнинг ашаддий душманидир. Шунинг учун ҳам ҳар бир картада ҳашаротнинг пайдо бўлишини сезгирлик билан кузатиб турамиз. Унинг кўпайишига сира йўл қўймаймиз.

Қисқаси, ғўза парвариши юзасидан белгиланган тадбиримизни изчиллик билан амалга оширамиз. Республикамиздаги пахта усталарини ҳам қирқ центнерчилик ҳаракатига қўшилишга даъват этамиз.

Ҳозирги муҳим ишлардан яна бири машина теримига пухта тайёргарлик кўришдир. Етиштирилган ҳосилни қисқа муддатда териб олиш, пахта таннархини камайтириш ва сифатини яхшилашнинг ягона йўли — машина теримидир. Шунинг учун колхозимиз бўйича етиштирилган ялпи ҳосилнинг камида 50 процентини, бригадамиз бўйича эса 60-70 процентини машинада териб олишга сўз берганмиз. Сўзимиз қатъий. Малакали механик-ҳайдовчиларимиз бор. Мавжуд 18 та терим агрегатидан 9 тасини ишга тайёрлаб қўйдик. Қолганларини 20 августгача ремонтдан чиқарамиз. Ғўза баргини тўкадиган химикатларни ҳам келтириб қўйдик.

Колхозимизда, жумладан бригадамизда ғўза парваришини ҳосил пишиб етилгунча давом эттириш учун барча колхозчиларга қулай иш шароити яратиб берилган. Уларни моддий рағбатлантириш биринчи даражали вазифа қилиб қўйилган. 13 та бригададаги дала шийпонларининг ҳаммаси яхши жиҳозланган.

Ҳаммани ишонтириб айтамизки, сўзимизнинг устидан албатта чиқамиз, мажбуриятимизни шараф билан бажариб, доҳиймиз В. И. Лениннинг юз йиллик юбилейини ёруғ юз билан кутиб оламиз.

Суратда: Қумрихон Рустамова.

Бошланғич партия ташкилоти секретари минбари

ПАРТКОМ ВА БЎЛИМ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ

Майда колхозлар базасида ташкил топган совхозимиз эндиликда Ғузор районидаги иқтисодий жиҳатдан бақувват, кўп тармоқли хўжаликлардан бирига айланди. Совхоз ишчилари ўтган йили давлатга барча турдаги қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотиш бўйича социалистик мажбуриятларни тўла бажардилар.

Бу ютуқларга ишлаб чиқаришга партия раҳбарлигини кучайтириш, цех партия ташкилотлари ва барча коммунистларнинг жанговарлигини ошириш, қабул қилинган қарорларнинг ижросини текшириш йўли билан эришилмоқда.

Совхоз партия комитети ишлаб чиқаришга таъсир кўрсатишни ва коллективни тарбиялашни бўлим партия ташкилотлари орқали ва уларга таянган ҳолда амалга оширмоқда.

КПСС Уставига мувофиқ 4 та бўлим, идора ва мастерскойда — жами 6 жойда цех партия ташкилотлари тузилган бўлиб, улар ҳисобида 180 КПСС аъзоси ва кандидатлар бор. Партия раҳбарлигини ишлаб чиқаришга янада яқинлаштириш мақсадида биринчи бўлимда 9 жойда, иккинчи бўлимда 5 жойда, учинчи бўлимда 5 жойда ва тўртинчи бўлимда 4 жойда, жами 23 жойда — бригада ва ферма партия группалари тузилган.

Партия комитети бўлим партия ташкилотлари секретарлари ва партия группалари ташкилотчиларини танлаш ва тарбиялашга алоҳида эътибор бермоқда. Сўнгги йилларда секретарлар ва ташкилотчиларнинг состави яхшиланди, уларнинг кўплари чиқакам партия етакчилари бўлиб қолдилар.

Бошланғич партия ташкилотлари ва партия группалари етакчиларининг ҳар ойда бир мартаба ўтказилаётган семинарларида хўжалик фаолияти устидан назорат қилиш юзасидан КПСС Уставида белгиланган ҳуқуқлар, ишлаб чиқаришда коммунистларнинг активлигини ошириш йўллари ва воситалари, партиявий иш услуби ва ички демократияси, партиявий интизом ҳамда партия қурилишининг бошқа масалалари ўрганилиб борилади. Семинарларда илғорлар тажрибасини оммалаштиришга алоҳида эътибор берилади.

Совхоз партия комитети аъзолари М. Алмардонов, Р. Иботов, А. Турдиев, тажрибали коммунистлардан К. Чориев, Н. Бойназаров, Р. Абдуллаев, Т. Худойбердиев ва С. Тошпўлатов ўртоқлар семинарларда лекция ва докладлар билан тез-тез чиқиб турадилар.

102 кишидан иборат агитатор, 16 сиёсий ахборотчи, 111 сиёсий ташкилотчи ва 6 та агитпункт мудирлари учун партия комитети алоҳида семинар ташкил қилган. Идеология фронтининг бу жанговар отряди учун ўтказилаётган семинарларда совхоз зиёлилари Х. Тўраев, Ж. Боймуродов, А. Топаров, Р. Бастамов, А. Жўраевлар турли мавзуларда лекция ва докладлар билан актив қатнашадилар.

Кадрларни тарбиялашда партия комитети мажлисларининг аҳамияти катта. Бултур ва шу йилнинг ўтган ойлари мобайнида ўтказилган партком мажлисларида қишлоқ хўжалигига доир масалалардан ташқари «Партия ва комсомол маорифида ўқишнинг бориши», «КПСС сафини ўстириш ва ёш коммунистлар билан ишлаш», «Учёт, ҳисобот ишларининг аҳволи» каби қатор масалалар бўйича секретарларнинг ҳисоблари эшитилди, ижобий фактлар умумлаштирилиб, камчиликларни ўз жойида тугатиш чоралари кўрилди.

Партиявий-ташкилий ишлар бўйича Р. Иботов, сиёсий-оммавий ишлар юзасидан Ю. Эргашев, хотин-қизлар совети ишига доир масалалар юзасидан М. Бозорова, касаба союз, комсомол ташкилотлари иши бўйича С. Қувватова ва бошқа партком аъзолари комитет мажлисларига масала тайёрлашда актив қатнашадилар. Улар партком мажлислари қарорларининг бажарилиши устидан жойларда назорат ҳам олиб борадилар.

Бўлим партия ташкилоти илғорлар ҳисобига партия сафини ўстиришга алоҳида эътибор қилади. 1968 йил ва шу йилнинг ўтган ойлари мобайнида илғор сут соғувчилардан М. Раҳимова, Х. Бегимова, илғор теримчилардан М. Турсунова, С. Бегимқулова, С. Азаматова, механизаторлардан Н. Эшонқулов сингари комсомол аъзолари партия сафига қабул қилинди.

Агроном Жўра Ражабов 1964 йилдан буён совхознинг 4- бўлими бошланғич партия ташкилоти секретарлигига сайланмоқда. Партия ташкилоти ҳисобида турган 38 коммунистдан 18 киши чорвачиликда, 12 киши ғаллачиликда, қолганлари хўжаликнинг бошқа соҳаларида меҳнат қилмоқда.

Совхознинг 4- бўлим экономикасида дончилик ва чорвачилик салмоқли ўринни эгаллайди. Ўтган йили бўлим бўйича 6387 гектар экин майдонининг ҳар гектаридан пландаги 6,3 центнер ўрнига 7,4 центнердан дон ҳосили олинди. Мавжуд 540 сигирнинг ҳар биридан ўтган йили соғиб олинган сут 1265 килограммни ташкил қилди. Бўлим бўйича сут топшириш плани 137 процент адо этилди. Бўлим қоракўлчилари ўтган йили совлиқларнинг ҳар 100 бошидан 103 тадан қўзи олган бўлсалар, беш йилликнинг тўртинчи йилига келиб 11419 бош совлиқнинг ҳар 100 бошидан 132,2 тадан қўзи олишга муваффақ бўлдилар. Ленин орденли коммунист Ашур Боймирзаев боқимидаги 651 бош совлиқнинг ҳар 100 бошидан 165 тадан, Эшқобил Жонқобилов 159 тадан, Мўмин Нуримов 152, Жўра Кенжаев 151, Ражаб Чориев 150, Тўхта Шолиев 140 тадан қўзи олдилар.

Бошланғич партия ташкилоти бўлим меҳнаткашларини тарбиялаш, уларга ғамхўрлик қилишга катта эътибор қилади. Кейинги бир йилдан ошиқроқ вақт ичида илғор сут соғувчилардан С. Жалилова, Ш. Муртазоева, Б. Эргашева, М. Тўраева, С. Ражабова, Б. Ёқубова, М. Қаюмова, Р. Муҳаммадиева, тракторчилардан Б. Эшонқулов, О. Чориев ва М. Муртазоевларнинг партия сафига қабул қилинишининг ўзи ҳам партия ташкилотининг бўлим меҳнаткашлари ўртасида обрў қозонганлигидан далолат беради.

Партиявий-ташкилий ва партиявий-сиёсий иш И. Бегимқулов секретарь бўлган устахона, Ражаб Жумаев етакчилик қилаётган 2- бўлим бошланғич партия ташкилотларида ҳам намунали йўлга қўйилган.

Беш йилликнинг тўртинчи йилида давлатга 4200 тонна пахта, 11500 тонна дон, 665 тонна сут, 330 тонна гўшт, 450 минг дона тухум, 7300 дона қоракўл тери, 46 тонна жун, 4,5 тонна пилла, 60 тонна полиз маҳсулотлари ва 25 тонна узум етказиб бериш мажбуриятини олган совхоз меҳнаткашлари бу олижаноб вазифаларни муваффақиятли бажаришлари ҳам кўп жиҳатдан партия ташкилотларининг ташкилотчилик қобилиятига боғлиқ.

Совхоз партия комитети ишлаб чиқаришга партия таъсирини кучайтириш, цех партия ташкилотлари ва барча коммунистларнинг ролини ва уларнинг активлигини янада ошириш орқали бу йилги хўжалик вазифаларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлайди.

Д. АВАЗОВ,
Ғузор районидаги Киров номли совхоз партия комитетининг секретари.

В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан

ОЙДИН ЙЎЛ

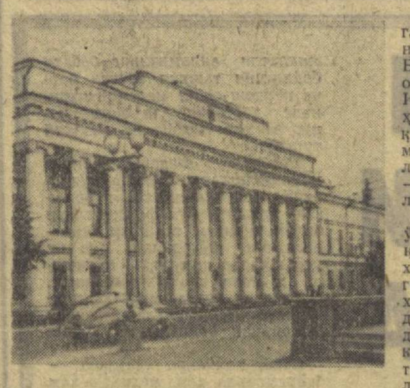

В. И. ЛЕНИН 1887 йилда таҳсил кўрган машҳур Қозон университетнинг биносининг олд томондан кўриниши.

Шаҳарнинг энг кўркам жойида шоир, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Мусо ЖАЛИЛГА қўйилган ҳайкал.

Мусо ЖАЛИЛ номидаги Қозон опера ва балет театри биноси.

Маданиятимиз декадаси бу галги сафарининг ўзига хос нашъали томони шундаки, у Ватанимиз пойтахти Москвага ойдин йўлдан — Владимир Ильич яшаган ва революцион ҳаракатларга бошчилик қилган қутлуғ шаҳарлардан йўл олмоқда. Ана шундай шаҳарлардан бири зўр ҳаёт чашмаси — Волга дарёси бўйида жойлашган Қозон шаҳридир.

Ҳар бир шаҳарнинг фақат ўзига хос ва такрорланмас қиёфаси бўлади. Қозон ҳам худди шундай. Дарё соҳилидаги хиёбонлар, қардош татар халқининг кўп асрли тарихидан гувоҳлик бериб турган қадимий ёдгорликлар, кенг озода кўчалар, ҳозирги замон фан ва техникасининг энг сўнгги ютуқлари билан жиҳозланган завод-фабрикалар, айниқса табиатан қувноқ, сермеҳмон шаҳар аҳли бир қарашдаёқ кишини ўзига мафтун қилиб қўяди.

Қозонда меҳмон бўлган киши албатта қордек оппоқ Кремлни, ундаги қарийб беш юз йиллик Суюмбека минорасини бориб кўради. Кремль Спасск минорасининг соати ҳар куни кечга яқин, қуёш уфқ билан туташаётганда жуда майин ва ёқимли бонг уради, рақам ва миллари бир зум кўм-кўк бўлиб ёниб ўчади. Шунинг учун кечқурунлари Кремль атрофлари жуда гавжум бўлади. Ҳозир Татаристон Автоном Совет Социалистик Республикасининг ҳукумати ва марказий идоралари жойлашган бу Кремлдан назар ташланса, шаҳарнинг кенг панорамаси, шишадек тиниқ оқаётган Волга дарёси кўзга ташланади. Ундан сал нарида авлиё Пётр ва Павел ибодатхонаси билан масжидларнинг осмонга бўй чўзган миноралари жилоланиб кўринади. Уларнинг архитектурасига диққат қилсангиз, меъморлар рус ва татар маданиятининг энг яхши анъаналарини муштарак қилишга интилганликларини сезасиз. Бу табиий ҳол. Чунки Татаристон ўлкаси географик жиҳатдан бепоён мамлакатимизнинг Ғарб ва Шарқ чегаралари ўртасида жойлашган бўлиб, ҳам Европа, ҳам Осиё маданияти бир-бири билан қўшилиб, бой мазмун касб этган. Табиийки, бу жиҳат ўлка аҳолисининг турмуш шароитида ҳам ўз аксини топган.

Қозоннинг тарихий обидаларини зиёрат қилганда, унинг бой революцион анъаналар шаҳри эканлигига катта ишонч ҳосил қиласиз. Буюк сиймоларнинг деярли ҳар қадамда учрайдиган улуғвор ҳайкал ва бюстлари, мармар тошлардаги заррин ёзувлар Қозоннинг номини бутун дунёга таратган тарихий воқеалардан гувоҳлик бериб туради.

Бу ердаги ўқув юртларида ўз ҳаётини халқ бахт-саодати учун бағишлаган кўпдан-кўп курашчилар таълим олган. Мулланур Вахитов, Я. С. Шейнкман, С. Н. Гассэр, А. П. Комлевлар ва бошқа оташин революционерлар шулар жумласидандир. Бутун дунёга донғи кетган машҳур Қозон университетида эса жаҳон пролетариатининг доҳийси В. И. Ленин таълим олган. Университетнинг иккинчи қаватидаги 7-аудиторияда ёш Ульяновнинг студентлик чоғлари ҳақидаги материаллар, ҳужжатлар, фотосуратлар, у ўқиган китоблар, гимназияни муваффақиятли битирганлиги учун берилган олтин медаль авайлаб сақланмоқда. Владимир Ильич бу хонада лекциялар тинглаган. Ўша йиллардаги кафедралар ва парталар ҳам сақланиб қолган. Ёш Ульянов теварагига жипслашган революцион кайфиятдаги студентлар йиғиладиган бурчакка эса Ленин ҳайкали қўйилган. В. И. Ленин узоқ йиллик, машаққатли революцион фаолиятини шу қутлуғ даргоҳдан бошлаган. Революцион фаолияти учун биринчи бор қамоққа олинган уй ҳам сақланиб қолган. Бу уй ҳозирги Комлев кўчасида жойлашган.

Шаҳарнинг энг сокин Первая гора кўчасидаги (ҳозирги Ульяновлар кўчаси) 58-номерли икки қаватли, балконли уй илгари қандай бўлса, ҳозир ҳам шундайлигича турибди. Владимир Ильич гимназияни муваффақиятли тугатгач ўқишни яна давом эттириши керак эди. Шунинг учун унинг онаси шаҳарда таниш-билишлари борлиги, айни вақтда ўз замонасининг энг бообрў, прогрессив йўналишдаги илм даргоҳларидан бири бўлгани учун Қозон университетида ўқишни маслаҳат берган эди. Владимир Ильичнинг Қозондаги ҳаёти ва революцион фаолияти ҳурматли газетхонларимизга яхши маълум. Шунинг учун бу ўринда В. И. Ленин ҳаётининг ажралмас таркибий қисмини ташкил этган онаси — Мария Ильинична ҳақида алоҳида тўхтаб ўтиш лозим.

Ульяновлар оиласи Қозонда ҳам фақирона ҳаёт кечирган. Марҳум Илья Николаевичнинг пенсиясидан ташқари бошқа ҳеч қандай даромад манбаи йўқ эди. Шунинг учун болаларнинг тарбияси, таъминоти ҳақидаги бутун ғамхўрлик оқила Мария Ильиничнанинг зиммасига тушган эди. Уларнинг оиласини яқиндан билган З. П. Невзорова-Кржижановская ўз хотираларида бундай деб ёзади:

«Революционерлар (революционерлар бўлганда ҳам энг зўрлари!) онасининг бу ажойиб образи унинг болалари ҳаёти тарихига кириши керак. Чунки, унинг ҳаёти улар билан чамбарчас боғланган, уларга бағишланган эди. У ўзининг ажойиб ва кучли маънавий қиёфаси билан болалари характерининг бутун укладига, уларнинг дунёқарашига таъсир кўрсатган эди».

Ульяновлар музей-уйининг Мария Ильинична хонасида бўлган киши бу сўзларнинг қанчалик ҳаққоний эканлигига катта ишонч ҳосил қилади.

В. И. Ленин таърифи билан айтганда, биринчи рус революциясининг ойнаси бўлмиш атоқли адиб Л. Н. Толстой ҳам Қозон университетида кўп лекциялар тинглаган. Унинг бувиси ёш Толстойни дипломат қилмоқчи бўлган-у, лекин у бутунлай рози бўлмаган ва Қозонга келиб, шарқ факультетига кириш учун уч йил тайёргарлик кўрган экан.

Улуғ пролетар ёзувчиси Максим Горький Октябрь революциясигача бўлган ҳаётига якун ясаб, уни менинг дорилфунунларим деб атаган ва шу номли машҳур асар ёзган. Шу дорилфунун ҳаётининг тўрт йили Қозонда ўтган. М. Горький яшаган уйлар ва китобда батафсил тасвирланган ўша машҳур новвойхона ҳозир бор. М. Горький музейида унинг ҳаёти ва бой ижоди ҳақидаги материаллар жуда кўп. Музей залларига кираверишда унинг Қозондаги ҳаётини тавсифлаб айтилган **«Мен жисмоний жиҳатдан Нижний Новгородда, маънавий жиҳатдан Қозонда туғилдим»** деган сўзлари ёзиб қўйилган.

М. Горький Қозонда яшаган чоғида қизиқ бир воқеа бўлиб ўтган экан. У иш ахтариб Қозон Катта театрига кирган. (Ҳозир бу театр биноси йўқ. 1919 йилда бузилиб кетган). Шу пайт ёш Шаляпин ҳам кириб келади. Мутахассислар уларнинг овозларини эшитиб, Максим Пешковни ишга олишган-у, Шаляпинга овозингиз йўқ экан, деб рад этишган.

Қозонда татар шеъриятининг порлоқ юлдузи Абдулла Тўқай ва унга замондош бўлган бошқа машҳур адиблар ҳамда оташин ватанпарвар шоир, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Мусо Жалил яшаган ва ижод этган бинолар мавжуд. Татаристон ҳукумати уларнинг иззат-ҳурматини жойига қўйиб, номларини абадийлаштириш учун кўп ишлар қилганлиги ҳар қадамда сезилиб туради.

Мана, шаҳарнинг баланд, баҳаво, энг кўркам жойларидан бири. Ўртада оёқларига боғланган тиканли симни узиб ташлашга тайёр турган, бошини мағрур кўтарган, бутун вужуди билан олға интилган сиймонинг ҳайкали. Бу Мусо Жалил. Моҳир ҳайкалтарош мард шоир Мусо Жалилнинг шу қиёфасини яратиш билан, халқларини гитлерчилар асоратидан халос қилган совет ватанпарварларининг ўлмас образини яратган. Шаҳарнинг шу қисми гўзал оромгоҳ бўлиб доим гавжум.

Қозон Россия Федерациясининг энг йирик маъмурий, саноат шаҳри бўлиш билан бирга, театрлар, музика, тасвирий санъат шаҳри ҳамдир. Мусо Жалил номидаги опера ва балет театрида талантли татар композиторлари яратган ажойиб опералар, рус ва чет эл классикларининг музика асарлари янграйди. Галиаскар Камол номли татар Давлат Академик театрининг коллективи сўнгги йилларда кўпгина ажойиб спектаклларни саҳналаштирди. В. И Качалов номли рус драма театри эса рус саҳнасининг ажойиб анъаналарини муқаддас сақламоқда...

Биз ана шу шаҳарда ҳам Ўзбекистон декадасининг катта тантана билан ўтишига ишонамиз.

М. ЖАЛОЛОВ.
Қозон — Тошкент.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Т. М. СААКЯНЦГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН РАЦИОНАЛИЗАТОР» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Тепловозлар ремонти технологиясини такомиллаштиришда кўп йиллар ва самарали ишлаганлиги, рационализаторлик таклифларини ишлаб чиққанлиги ва жорий қилганлиги учун СССР Йўллар министрлиги локомотив хўжалиги бош бошқармасининг Тошкентдаги Октябрь революцияси номли тепловоз-вагон ремонти заводидаги старший инспектори Тигран Мартиросович Саакянцга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган рационализатор» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 23 июль,
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

П. А. АБРАМОВГА, Б. А. НУРЛАЕВГА ВА Ю. Ю. ҲАКИМОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН РАЦИОНАЛИЗАТОР» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Катта маблағни тежайдиган қимматли рационализаторлик таклифларини ишлаб чиққанликлари ва ишлаб чиқаришга жорий қилганликлари учун, шунингдек Ўзбекистон ССРда рационализаторликни ривожлантиришда актив қатнашганликлари учун қуйидагиларга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган рационализатор» фахрий унвони берилсин:

Абрамов Петр Андреевич — Бухоро пахта заводининг слесари.

Нурлаев Беньямин Абгамитович — Газли нефть-кон бошқармаси «Газлинефтгаз» Марказий диспетчерлик хизматининг старший инженер-диспетчери.

Ҳакимов Юсуф Юнусович — Каттақўрғон ёғ-мой комбинатининг собиқ директори, ҳозир Каттақўрғон шаҳар ижроия комитетининг раиси.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 23 июль,
Тошкент шаҳри.

Совет—Марокаш ҳамкорлиги

РАБОТ, 22 июль. (ТАСС). Марокашдаги Дара дарёсида Совет Иттифоқининг ёрдами билан муҳим халқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлган Нурбаз гидротехника комплекси қурилмоқда. Барпо этиладиган тўғон 500 миллион кубометр ҳажмдаги сув омбори қуришга имкон беради. Гидроэлектростанция 10 минг киловатт қувватга эга бўлади. Нурбаз гидроузели қарийб 15 минг гектар ерни суғориш имкониятини яратади, бу ерда йирик деҳқончилик районi ҳам барпо этилади.

Совет «Технопромэкспорт» ташқи савдо бирлашмаси билан Марокашдаги тоғ конларини очиш давлат бошқармаси ўртасида Дара дарёси тўғонининг ўзани учун цемент пойдевор қуриш тўғрисидаги шартнома имзоланди.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ **Ленинча лекторий**

ЭЛЕКТРЛАШТИРИШ — БОШ МАСАЛА

А. ҲАМИДОВ,
Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министри

Мамлакатимизни электрлаштириш улуғ доҳиймиз Владимир Ильич Ленининг табаррук номи билан чамбарчас боғланган. Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейин В. И. Ленин бошлиқ бўлган большевиклар партияси халқ хўжалигини тиклаш, саноатни қайта қуриш ва Россия иқтисодини кўтариш учун қизғин иш бошлаб юборди. Ана шу улуғ режаларни амалга ошириш мамлакатни электрлаштиришдан бошланди. В. И. Ленин уқтириб ўтган эдики, социализмнинг яккаю-ягона моддий асоси йирик машина саноати бўлиб, у деҳқончиликни ҳам қайта қуриши лозим.

Мамлакатни электрлаштириш соҳасидаги Ленин ғояларининг тимсоли Бутунроссия Советларининг VIII съездида қабул қилинган ГОЭЛРО плани эди. ГОЭЛРО планини 10-15 йил давомида амалга ошириш мўлжалланган эди. Шу давр мобайнида электростанциялар қуввати 1 миллион 750 минг киловаттга етиши лозим эди. Бир йил ичида 8 миллиард киловатт-соатга қадар электр энергия ҳосил қилиниш мўлжалланарди. ГОЭЛРО планида энергетикамизни планли тарзда ривожлантириш асослари тузиб берилди. Электрлаштириш планига мувофиқ катта-катта районлар ва саноат тараққий этган шаҳарлар йирик район электростанцияларидан энергия олиши лозим эди. Бу планда йирик агрегатли катта электростанциялар қурилиши назарда тутилиб, маҳаллий ёнилғидан фойдаланиш ҳамма вақт эътиборда турди. Ленинча электрлаштириш режасида гидроэнергетика қувватларидан комплекс фойдаланиш тавсия этилган эди. Энг муҳими шундаки, ленинча планда электростанцияларни ҳамда ишлаб чиқарувчи кучларни мамлакат бўйича рационал жойлаштириш ҳамда илгари қолоқ бўлган миллий районлар экономикасини кўтаришга алоҳида эътибор берилди. Совет энергетикаси ана шу ленинча принципларни тўла-тўкис амалга ошириб келмоқда. Фан ва техниканинг энг янги муваффақиятларидан энергетика саноатини ривожлантиришда баракали фойдаланилмоқда.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати мамлакатни электрлаштиришга ҳамма вақт катта аҳамият бериб келдилар. Бунинг самарасини биз яққол кўриб турибмиз. Улуғ Октябрь революциясидан илгари Россия электр энергия ишлаб чиқариш бўйича жаҳонда 8-ўринда турган бўлса, ҳозирги вақтда СССР бу соҳада АҚШдан кейин иккинчи ўринда турибди. Жаҳондаги саноат жиҳатидан тараққий этган кўпгина капиталистик мамлакатларни орқада қолдирдик. Энергетика саноатининг ривожланиш суръатлари жиҳатидан Америка Қўшма Штатларига тобора яқинлашиб бормоқдамиз. Кейинги 40 йил мобайнида Америка Қўшма Штатларида электр энергия ҳосил қилиш 12-13 баравар кўпайган бўлса ва 1968 йилда 1,2 триллион киловатт соат энергия олинган бўлса, гражданлар уруши ва Улуғ Ватан урушини бошидан кечирган бизнинг мамлакатимизда шу давр ичида электр энергия ишлаб чиқариш 140 баравар кўпайди ва 1968 йилда 638 миллиард киловатт-соат электр энергияси ҳосил қилинди.

Техника тараққиёти жиҳатидан энергетиканинг айрим тармоқларини ривожлантиришда мамлакатимиз жаҳонда биринчи ўринга чиқиб олди. Гидроэлектростанциялар қурилишида ҳамда ўта кучланишли ўзгарувчан ва ўзгармас токни узоқ масофаларга узатиш жабҳасида жаҳонда олдинги марраларни эгаллаб турибмиз.

Энергетикани ривожлантиришдаги ленинча ғояларнинг амалга ошганлигини Ўрта Осиё республикалари мисолида айниқса яққол кўриб турибмиз. Маълумки, Ўрта Осиё республикалари қудратли энергетика манбаларига эга бўлиб, уларни шартли ёнилғига айлантириб ҳисоблаганимизда деярли 110 миллиард тоннага етади. Ўрта Осиёда энергетика манбаларининг хилма-хил турлари бор. Булар қаторига гидроэнергия, нефть-газ ёнилғиси ва кўмирни киритиш мумкин.

Ўрта Осиёнинг потенциал гидроэнергетика манбалари 61,4 миллион киловатт бўлиб, бу йилига 240 миллиард киловатт-соат энергия ҳосил қилишга имконият беради. Ҳозирги техникавий имкониятлар жами қуввати 28 миллион киловатт бўлган электростанциялар қуриш имкониятини беради. Бу Совет Иттифоқи гидроресурсларининг 14 процентини ташкил этади. Гидроэнергиянинг потенциал манбалари жиҳатидан Ўрта Осиё Совет Иттифоқида Сибирдан кейин иккинчи ўринда туради. Гидроэнергетика ресурсларидан имкони борича яхшироқ фойдаланиш навбатдаги вазифаларимиздандир.

Ўрта Осиёнинг, хусусан Ўзбекистоннинг ёнилғи-энергетика манбалари ҳам беҳисобдир. Янги-янги табиий газ конларининг очилиши туфайли Ўрта Осиё Совет Иттифоқининг ёнилғи базасига айланиб қолмоқда. Эндиликда Ўрта Осиё ер остида 10 триллион кубометр «зангори олов» манбалари бўлиб, бу Иттифоқдаги жами запасларнинг 15 процентини ташкил этади. Ўрта Осиёдаги табиий газ конлари йирик бўлиб, ёнилғи қазиб олишга мамлакатнинг бошқа районларидагига нисбатан озроқ маблағ сарфланади.

Ўрта Осиёдаги кўмир конларининг ресурслари 40,8 миллион тоннага боради. Кўмирнинг баланс запаслари 7,4 миллиард тоннадир.

Оҳангарон ҳавзасида очиқ усулда кўмир қазиб олиш тараққий этган. Бу кон саноат районларига яқин бўлгани учун ҳам катта самара беряпти.

Энди республикамизда энергетиканинг ўтмиши ва ҳозири ҳақида гапириб ўтмоқчиман. Собиқ Туркистон ўлкаси чор Россиясининг хом ашё базаси бўлиб қолаверди. Ўлкада саноат равнақ топмади. Собиқ Туркистондаги ҳамма электростанцияларнинг жами қуввати 3 минг киловатт эди. Бу станцияларда йилига 3 миллион киловатт-соат энергия ҳосил қилинарди. Аҳоли жон бошига Россияда 14 киловатт соат энергия тўғри келса, Туркистонда бир киловатт-соат электр энергия тўғри келар эди.

Ўрта Осиё республикаларини электрлаштириш ҳам ГОЭЛРО планини амалга оширишдан бошланди. Ана шу планга кўра Туркистон ўлкасида ҳам ирригация, ҳам гидроэнергетикани ривожлантириш кўзда тутилган эди. 1926 йилда Тошкентда 2 минг киловаттли, икки агрегатли Бўзсув гидроэлектростанцияси ишга туширилди. Бу электростанция фақат коммунал хўжалик эҳтиёжларини қондирибгина қолмай, Тошкент саноатини ривожлантириши, хусусан қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводини энергия билан таъминлаши лозим эди. Шундан кейин Ўзбекистонда Чирчиқ-Бўзсув тизма ГЭСлари, Тожикистонда Варзоб ГЭСи, Қирғизистонда Оламадин ГЭСи ва бошқа бир қанча электростанциялар қурилди.

Улуғ Ватан урушигача бўлган даврда Чирчиқ-Бўзсув бўйларида қурилган гидроэлектростанциялар Ўрта Осиёда энг йирик Тошкент электроэнергетика системасини ташкил этди. 1941 йилга келиб ана шу тизма ГЭСларнинг жами қуввати 124,2 минг киловаттга етди.

Улуғ Ватан уруши даврида Ўрта Осиёга, хусусан Ўзбекистонга жуда кўп завод-фабрикалар мамлакатнинг Ғарбий районларидан кўчиртириб келтирилди. Уларни энергия билан

Қишлоқ қурилиши масалалари

КИШИЛАР РАҲМАТ ДЕСИН

Журнал варақлаб ўтирган Бозор аканинг сеҳргар кўзлари «Халқ меъморчилик санъати» сарлавҳали мақоланинг дилни мафтун этувчи сатрлари устида елкандек суза бошлади. Мақола муаллифи СССР давлат мукофоти лауреати, Тошкентдаги Алишер Навоий номли театр биносининг бунёдкорларидан бири Уста Ширин Муродов бундай деб ёзибди:

Иморат-жаҳоннинг кўрки, зебу зийнати. Одамни либос безаганидек, оламга иморат ҳусн-латофат бахш этади. Уй-жойсиз ҳаётда лаззат бўлмайди. Иморат инсон ақл-заковати, меҳнатининг мевасидир. Шундай бўлгач, қуринг, қурганда ҳам одамларнинг дидини ҳисобга олиб чиройли, чидамли, кўриб кўз қуванадиган, яшаб баҳри-дил очиладиган уйлар қуринг. Қуриш қўлимдан келмайди дейиш осон, келади дейишга ўрганинг. Нўноқ ошпаз масаллиқнинг заволи бўлгани каби, ношуд уста қурилиш материалининг заволидир. Қуришда тежамкор бўлган яхши. Режалик иш тутилса, бир иморат қурилишига кетган материал билан икки иморат битказиш мумкин. Буёғи уста билан шогирднинг санъатига боғлиқ...

Бозор ака узоқ ўйланиб қолди, юқоридаги сўзларнинг мағзини чақиб кўрди.

— Рост, — унинг қалин лаблари пичирлади, — бир марта иморат қурган киши ўрганиб қолади-да, тағин қургиси келаверади. Ўшандай кишига пул ҳам, қурилиш материали ҳам топилаверади.

Бозор аканинг кўз ўнгидан колхоз қишлоғининг ўтмиши ўтди. Тор кўча, пастқам иморатлар. Дов-дарахтлар бир-бирига чалкашиб, сомёғочлар ток зангидек эгилиб-букилиб ётибди. Кўчадан арава ўтишга зор, ёзда чангдан аравакашнинг нафаси бўғилса, қишда лойдан ғилдирак айланмасди...

Эндичи? Ўша харобазор, ташландиқ жойда гўзал бир шаҳарча бунёдга келди. Уни халқ қурди, қуряпти. Катта йўл, унинг икки четига маржондек тизилган данғиллама иморатлар савлат тўкиб турибди. Мевали, манзарали дарахтлар шаҳарча ҳуснига ҳусн қўшяпти.

Марказий қисм. Правление идораси, саноат ва озиқ-овқат моллари магазинлари, клуб, кино-театр бинолари, маиший хизмат кўрсатиш корхоналари, маданий-оқартув муассасалари шу ерга жойлашган. Кундуз кунлари бу ерда бирор кишини учратиш амри маҳол. Чунки колхозчилар пахтачилик, чорвачилик, пиллачилик, сабзавотчилик ишлари билан банд. Қурувчилар эса марказий участкага кам келади. Хуллас, ҳамма яратувчилик меҳнати билан машғул бўлади. Кечқурунлари эса шаҳарча халқ сайили майдончасига айланади. Кино-концертлар кўрсатилади, кутубхонада китобхонлик бўлади. Меҳмонга келган кишилар меҳмонхонада дам олади. Катта боғ, канал соҳили ҳам шу ердан бошланади. Лўнда қилиб айтганда, кундузи иш, кечқурун маданий ҳордиқ чиқариш колхозчиларга одат бўлиб қолган.

Хаёл Бозор акани колхозчилар хонадонига бошлаб кирди. Рисоладаги рўзғор, хоналар шинам безатилган, гиламлар тўшалган, диван, стол-стуллар, шкафлар. Деярли ҳамма хонадонда холодильник, радио приёмник, телевизор бор. Омбор тўла дон, оғилда сигир, қўй. Кассада ҳалол меҳнат билан тўпланган жамғарма-пул. Одамлар ўғил уйлантириб, қиз чиқаряпти, орзу-умидлар ушаляпти. Шуларнинг ҳаммаси меҳнатдан. Илгари кам маҳсулот етиштирилган. Шу сабабли қурилиш-ободончилик ишларини қилишга қўл калталик қилиб қолган. Энди маҳсулот миқдори кўпайди, сорти яхшиланди, таннархи арзонлаштирилди. Натижада колхознинг умумий, колхозчиларнинг шахсий даромади тобора ортяпти. Бу эса катта қурилишлар қилиш, колхозчи-деҳқонлар турмуш маданиятини юксалтиришнинг муҳим омили бўляпти.

— Шу етарлими? — тағин лаблари пичирлади Бозор аканинг, — аввалги даврдагига нисбатан яхши, албатта. Лекин халқнинг сони тез ўсяпти, маданий-маиший эҳтиёжи кучайяпти. Масаланинг бу томонини ҳисобга олганда ҳали кўп иш қилиш керак. Илгари колхозчиларга битта мўрча етиб ортарди. Энди ҳаммом қурмаса бўлмайди. Халқ ариқ сувини ичмай қўйди, водопроводнинг муздек сувини беринг деяпти. Комсомол-ёшлар бахт уйи қуриб беришни талаб қиляпти. Мактаб торлик қилиб қолди, янгисини қурмаса бўлмайди. Трактор, қишлоқ хўжалик ва юк машиналарининг сони ортяпти, автотрактор паркини кенгайтириш лозим. Сут-товар фермасидаги ишларни машиналаштириш зарур.

Шуларни ўйлаб правление ва партия ташкилоти қурилиш ва ободончиликка эътиборни кучайтириб, тўғри иш қилганидан қувонди. Ўрта мактаб биноси битказилиб, фойдаланишга топширилди. Бир йилда колхозчиларга ўттиздан зиёд уй қурилди. Ўзбекча ҳаммом битиш арафасида турибди. 32 минг сўм маблағ сарфланиб тағин битта мактаб биноси қуриляпти. 4 чақирим масофага водопровод тармоғи тортилди. Артезиан қудуқларидан отилиб чиқаётган зилол сув ичган кишига ҳузур бахш этади. Қурилиш-ободончилик ишлари жадал суръатлар билан олиб бориляпти.

Биз ҳикоя қилаётган бу колхоз шаҳарчаси Бахт темир йўл станциясидан кун ботар томон 5 чақирим келади. «1 Май» колхози дейилса ҳамма билади. Колхоз унча катта эмас — ўртача хўжалик. 1025 гектар майдонда пахта етиштиради. Ҳосилдорлик ҳам деярли юқори эмас. Лекин ҳар йили гектар ёнига гектар, ҳосил ёнига ҳосил қўшиб келиняпти. Шу йилдагина пахта ери 100 гектар кенгайтирилди. Гектаридан олинадиган ҳосилни 5 центнер кўтариш кўзда тутиляпти. Суръат шундай кетаверса, «1 Май»ликлар ҳадемай Сирдарё районидаги Ленин номли, «Правда», «Ленинград» ва бошқа йирик ҳамда юқори ҳосилли колхозларга етиб олиб, ўзиб кетиши ҳеч гап эмас, ҳамма гап ғайратга, олинган режани оғишмай амалга оширишга, партия, совет ташкилотлари кўрсатган тўғри йўлдан шаҳдам қадам ташлаб боришга боғлиқ!

Колхознинг даромади ҳам ўртача, ишлаб чиқариш планида белгиланган пул олиняпти. Лекин колхоз раиси, олий маълумотли агроном Бозор ака Мамановдан тортиб қурилиш бригадиригача, сувоқчидан тортиб тунукасозгача — ҳамма тежамкор, иложини топса сувоққа кетаётган лойни ҳам тежашади. Бўлинмас фондга ажратилган маблағ ҳисобли. Лекин шу маблағ билан ҳар йили ўнлаб объектлар, колхозчиларга юзлаб уйлар қуриб берилади. Чунки колхозчиларнинг ҳалол меҳнати билан топилган маблағ тийинлаб сарфланади.

Кўпчилик колхозларнинг бўлинмас фондида маблағ кўп. Лекин ундан яхши фойдаланмайди, қурилиш-ободончилик мақсадлари учун ажратилган пул тўла ишлатилмайди. Оқибатда маблағ ётиб қолади, қурилиш ишлари чўзилиб кетади. Бунга гоҳ қурилиш материали етишмаяпти, деб баҳона қилинса, гоҳ малакали усталар йўқлиги рўкач этилади. Аммо бундан на халққа, ва на хўжаликка фойда келмаслиги ҳисобга олинмайди. Шу «1 Май» колхозини олайлик. Бу ерда ҳам қурувчи усталар йўқ эди. Район партия ва совет ташкилотларининг ёрдами билан шу касбга ихлос қўйган кишилар танлаб олиниб, ғишт терувчилик, сувоқчилик, дурадгорлик, тунукасозлик, бўёқчилик ва бошқа ҳунарларга ўргатилди. Ҳозир ўша усталар шундай уй-жойлар қуряптики, уста Ширин бобо айтгандек, кўриб кўз қувонади. Бизнингча, қурилишга ха деб четдан уста ёллаб ишлатавермай, ҳар бир хўжаликда ўзи учун малакали қурувчи усталар тайёрлаш фурсати етди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленумларининг қарорларида ҳам бу нарса алоҳида таъкидланган.

«1 Май»ликларга пландан зиёд қурилиш материали берилаётган йўқ. Улар оз қурилиш материали билан кўп, мустаҳкам ва соз бинолар қуряпти, оз куч ва маблағ сарфлаб, катта ишларни битказяпти, давлат ёрдамига кўз тикиб ўтирмай, ички имкониятлардан фойдаланяпти. Масалан, ҳар йили ҳашар йўли билан иморатлар қурилади, ариқлар қазилади, дарахтлар экилади. Партия ташкилотлари халқни кўтара билса, хайрли ишдан ҳеч ким бош тортмайди. «1 Май» ликлардан намуна олиб, ҳамма ерда ҳашар йўли

Суратда: колхоз раиси Б. Маманов.

◆ ◆ ◆

билан қурилиш-ободончилик ишларини кўчайтириш вақти келди.

«1 Май»ликлар тез қуришда ҳам намуна кўрсатяпти. Келаси йили қилинадиган қурилишлар ҳозир белгиланиб бўлди. Маблағ бор, лойиҳа тайёр. Ишчи кучи, транспорт ажратилади. Бу йилги объектлар фойдаланишга топширилиши билан келаси йилгиси бошлаб юборилади. Маблағ сочиб ташланмайди. Оз объект белгиланади-ю тез битказилиб, галдасига ўтилаверади. Шундай қилинганда қурувчиларнинг ўзида ҳам қизиқиш кучаяди.

Сирдарё район партия комитетининг биринчи секретари Муҳиддин Каримов «1 Май» ликларнинг ҳаммаси қурувчи» деди. Бу гапда жон бор. Қурилиш ва ободончилик ишларининг боришини саккиз ёшдан саксон ёшгача бўлган ҳамма кузатади, қўлидан келган ёрдамни беради. Уста Ширин бобо айтгандек, қуриш қўлимдан келмайди дейдиган киши йўқ, барча қўлимдан келади дейди. Кўпдан қуён қочиб қутилмайди деганларидек, ҳамма бир жон, бир тан бўлиб ишга киришгач, харобазор жойни обод қилиш, эски қишлоқлар ўрнида яшнаган посёлка-шаҳарчалар бунёдга келтириш, халқ турмуш маданиятини юқори поғонага кўтариш ҳеч гап эмас. Буни Сирдарё районидаги Бозор Маманов бошчилик қилаётган «1 Май» колхози меҳнат аҳлининг иш тажрибаси тасдиқлади.

М. НАЗАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

КИМ АЙБДОР?

ҚОНУНШУНОС МУЛОҲАЗАЛАРИ

<> <>

Рўпарамда оёқларини чалиштириб, маъносиз кўзларини шипга тикиб, ҳали она сути оғзидан кетмаган ёш йигитча «осмон кўлингда бўлса ташлаб юбор», дегандек ўтирибди. Ҳали жамиятга сариқ чақалик фойда келтиргани йўқ. Ўқишни ташлаб юборди, бирон жойда ишламасдан санқиб юрди, кунларни уч-тўртта ўзига ўхшаш «стиляга» йигит-қизлар билан «буги-вуги»га жилпанглаш билан ўтказди, онаси ишлаб топган пулни ўғирлаб, арақ ичди. Ҳатто не-не азоблар билан ўстирган онаизорига қўл кўтаришдан ҳам қайтмади... Кексалар насиҳат қилишса, уларни масхаралаб кулди. Оқибат, жиноят кўчасига кириб, халқ мулкига чанг солаётганида қўлга тушди. Унинг афти-ангорига қараб туриб ҳам куласиз, ҳам ғазабланасиз. Лаблари такаббурлик билан қимтилган, юз-кўзида маъно йўқ. Ҳамма нарсага лоқайд. Сичқон думидай мўйлабча қўйган, ингичка сурнай поча шим, белига айил камар боғлаб олибди. Унга қараб туриб, бу «зот»ни орамиздан униб-ўсиб чиққанига ишонмайсан, киши.

Хўш, бу ким бўлди? Ахир, у осмондан тушмаган-ку. Унинг жиноят йўлига кириб кетишига нима сабаб бўлган? Ким айбдор? Наҳот, дунёдан шундай ўтиб кетса?! Буни нима қиламиз? «Брак» қиламизми? Инсонни брак қилиб бўлмайди-ку? Тарбиялаймизми? Ҳа! Кандай қилиб? Миямни шундай саволлар қамраб олди. Жиноятга олиб келган сабабларни аниқлашни қонун терговчидан талаб қилади. Эҳтимол, бу ўсмирнинг жиноят қилишига сабаб моддий қийинчиликдир? Асло!

...Менинг болалигимни уруш тўфонлари учириб кетди. Ўн уч ёшда эдим. Аммо оила бошлиғи ҳисобланардим. Уйга кириб келишим билан жўжабирдай укаларим: «Ейдиган нима олиб келдийкин?» дейишиб, ҳаммаси менга тикилишарди. Ҳа, ўн уч ёшда колхозда куч ҳисобланардим. Эсимда, дадамнинг кетмонини кўтара олмаганим сабабли устага ўзимга мослаб кичкина кетмон қилдирганман. Менинг тенгдошларимнинг тақдири шундай эди: урушга кетган оталаримиз, акаларимизнинг ўрнини босиб ишлардик. Ўқирдик ҳам. Энди-чи?

Минглаб пионер уйлари, стадионлар, болалар санаторийлари... Нима истасангиз, ҳаммаси муҳайё. Болалигимни рўпарамда ўтирган «зот»нинг болалигига солиштириб кўриб, ғазабим қайнайди, сенга нима етмайди, нонкўр? дегим келади. Аммо бундай дейиш мумкин эмас. Унинг юрагига йўл топиш керак. Тарбиялаш чораларини қидириш зарур. Онасининг тарбиясига берсакмикин? Фойдасиз. Онанинг гапини писанд қилмайди. Колонияга юборсакмикин, у жойдан тузалиб келармикин?

Баъзи суд ва прокуратура ходимлари, вояга етмаган ўсмирларнинг ҳуқуқ-тартиботларни бузишларига сабаб қонунда уларга нисбатан жуда енгил тадбирлар белгиланган, баъзан жиноят қилган ўсмирларни қонун йўли билан жазоламасдан, фақат маъмурий йўл билан тарбиялаш чоралари қўлланилади, холос, деган фикрни айтмоқдалар. Тўғри, Ўзбекистон Жиноят қонунининг 10-моддасига кўра, оғир жиноят қилганлардан ташқари, вояга етмаганларга фақат маъмурий йўл билан чора кўрилиши белгиланган. Бу эса совет қонунчилигининг инсонпарварлик хусусиятидан келиб чиққан бўлса, иккинчидан, ўсмирларнинг психологияси ҳам ҳисобга олинган. Гап шундаки, ҳали ҳаётнинг аччиқ-чучугини татиб кўрмаган, оқ-қорани фарқлай олмайдиган бола жиноят йўлига кирар экан, у ўз ҳаракатини жамият учун зарарли эканини, ота-онаси шаънига исноd келтираётганини тўла тушуниб етмайди. Баъзан, жиноятни «шўхлик», айрим чет эл фильмлари қаҳрамонларига тақлид, деб тушунадилар. Тергов органига келгандагина у энг ёмон, шармандали иш қилиб қўйганини тушунади, афсусланади, ҳамманинг олдида юзи шувут бўлади, ҳатто ўзидан-ўзи нафратланади.

Вояга етмаган баъзи ўсмирларни жиноят йўлига бошлайдиган сабаблар нима? Бунга сабаблардан бири бола тарбиясининг айрим ота-оналар томонидан бузилишидир.

Хўжаобод район, Булоқбоши қишлоғида яшовчи Ҳавохон Тўланова ўғли Ҳабибулла Йўлдошевни «якка-ёлғиз болам» деб эркалатиб ўстирган, ўқишдан кейин бозорда нон сотттирган, пулга ўргатган. Бора-бора Ҳабибулла чойхоналарда чой ташиб «кўзи пул топишга» ўрганган. Кейинчалик эса ўзига ўхшаш уч-тўрт болалар билан шу қишлоқдаги озиқ-овқат магазинидан турли хил маҳсулотларни ўғирлаб қўлга тушди. Болани талтайтириб ўстиришнинг оқибати бу!

Болаларни жиноят йўлига бошлайдиган иккинчи сабаб бу — чет эл фильмлари десак, хато қилмаймиз. Бола болалигини қилади. У жиноятни «қаҳрамонлик» деб таърифлайдиган, ёшларни аҳлоқий томондан бузилишга олиб келадиган фильмларнинг мағзини чақишни билмайди, зарарли томонларини аниқлай олмайди, фильм воқеаларини тўппа-тўғри қабул қилиб, ҳатто ўша қаҳрамонларга тақлид қилишга ҳаракат қилади.

Ҳар қандай чет эл фильмларини намойиш қилавериш керак эмас. Бу ҳақда Ўзбекистон кинематография бошқармаси ходимлари бир ўйлаб кўришса бўларди.

Ўсмирларнинг жиноят қилишларига яна бир сабаб — бу мактаб билан оила ўртасида мустаҳкам алоқанинг йўқлиги, ўқитувчилар коллективларининг масъулиятсизликларидир.

Ота-оналар болалар тарбиясини мактабга, мактаб эса ота-оналарга ташлаб қўядилар, тарбияга бўйсунмайдиган айрим болаларни осонгина мактабдан четлаштирадилар. Бу зарарли «практика»га барҳам бериш лозим. Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги алоҳида комиссия тузиб, баъзи болаларнинг мактабдан кетганлик сабабларини аниқлашни уларга топширса, жуда хайрли иш қилган бўлар эди.

Бизда вояга етмаганлар ўртасида жиноятларнинг олдини олиш мақсадида махсус инспекциялар тузилган. Болалар хоналари очилди, болалар уйлари ишлаб турибди. Аммо, шуни айтиш керакки, ҳамма ерда ҳам бу масъулиятли ишга болаларни севадиган, чинакам тарбиячи, жонкуяр кишилар қўйилган деб бўлмайди.

Болалар ўртасидаги жиноятчиликни тугаллаш ва жиноятларнинг олдини олиш йўллари хилма-хил. Ҳамма гап ана шу усуллардан оқилона фойдаланишда қолган.

Ёшлар — келажагимиз. Келажакнинг калитини уларнинг қўлига топширамиз. Шундай экан, ўсмирлар ўртасида биронта ҳам жиноят содир бўлмаслиги керак. Ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш бутун жамоатчилик, мактаб коллективлари, маҳаллий Советлар, партия ташкилотлари, ота-оналарнинг муқаддас вазифаси, жамият олдидаги бурчидир.

Н. РАҲИМОВ,
Андижон область, Хўжаобод район прокуратурасининг ходими.

БУЮК МЕРОС

НУКУС, («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Нукус район партия комитети район «Билим» жамияти билан биргаликда ленинча халқ университетини ташкил этди. Дастлабки машғулот район партия комитети секретари У. Қалимбетовнинг «Партия ҳақида В. И. Ленин таълимоти» доклади билан бошланди.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

Мирзачўлнинг сийнаси — «оқ олтин» хазинаси дейдилар. Шундай! Мирзачўл далаларида бу йил ҳам баракали ҳосил етиштирилмоқда. Айниқса «Пахтакор» совхозининг 5-бўлимида ҳар туп ғўза серҳосил бўлиб ривожланяпти. Фотомухбиримиз А. Тўраев яқинда бу ерда бўлиб, ғўза парваришида актив қатнашаётган бўлим агрономи Х. Алиқулов, илғор бригада бошлиғи Т. Жамолов ва тракторчи Р. Муродов ўртоқларни суратга олиб қайтди.

таъминлаш зарур эди. Янги заводларни энергия билан таъминлаш мақсадида Чирчиқ-Бўзсув сув-энергетика ресурслари ўзлаштирила борди.

Улуғ Ватан уруши даврида қурила бошланган Фарҳод ГЭСи Сирдарёнинг гидроэнергетика ресурсларидан фойдаланиш дебочаси бўлди. Фарҳод ГЭСининг қуввати 126 минг киловатт бўлди. Бу электростанциянинг қурилиши шарофати билан химия саноатини янада ривожлантириш, жумладан Чирчиқ электрохимия комбинатини кенгайтириш учун янги имкониятлар вужудга келди. Саноат корхоналарини энергия билан таъминлаш яхшиланди, кўмир саноати ва рангли металлургиянинг равнақига туртки бўлди.

Фарҳод гидроузели иккинчи яна бир муҳим муаммони ҳал этдики, у ҳам бўлса Мирзачўл ва Далварзин чўлида 500 минг гектар унумдор ерларнинг суғорилиши бўлди.

Сирдарёда қурилган иккинчи йирик станция «Халқлар дўстлиги» номли Қайроққум ГЭСи бўлиб, у Тожикистон ССР территориясидадир. Бу станциянинг қуввати 126 минг киловаттга тенг. Бу даврга келиб, Ўзбекистон Энергетика системасида мамлакатда биринчи бўлиб, автоматизация ва телемеханика воситалари қўллаила бошланди. Электростанциялар каскад тарзида қурилганлиги бунинг учун катта имконият яратиб берар эди.

Ишлаб чиқариш кучларининг ривожланиши ҳамда халқ хўжалигида электр энергиясидан фойдаланишнинг йил сайин ортиб бориши туфайли энергетика саноатини тез суръатлар билан ривожлантириш тақозо этилар эди.

Қирқинчи йилларда Оҳангарон ҳавзасида топилган кўмир кони негизида ўша даврда Ўрта Осиёда энг йирик бўлган иссиқлик электростанцияси — Оҳангарон ГРЭСини қуришга киришилди. Қуввати 600 минг киловатт бўлган бу станцияда Ўрта Осиёда илк бор юқори босимли агрегатлар ўрнатилган эди. Фарғонада кўмир конлари негизида лойиҳа бўйича қуввати 200 минг киловатт бўлган йирик ТЭЦ барпо этилди. Илгари айтиб ўтганимиздек, катта-катта табиий газ конларининг очилиши «зангори ёнилғи»да ишлайдиган йирик иссиқлик электростанциялари қурилиши учун ёрқин уфқлар очиб берди. Ана шу конлар негизида Тошкент ГРЭСи (лойиҳадаги қуввати 1 миллион 920 минг киловатт), Навоий ГРЭСи (лойиҳадаги қуввати 840 минг киловатт), Тахиатош ГРЭСи (лойиҳадаги қуввати 350 минг киловатт), Жамбул ГРЭСи (лойиҳадаги қуввати 1 миллион 200 минг киловатт) бунёд этилди, бу станциялар қуввати яна ҳам ортиб бормоқда.

Гидроэнергетика қурилиши соҳасида ҳам катта вазифалар ҳал этилмоқда. Ўрта Осиёнинг тоғлик ва тоғ этакларида янги гидроэлектростанциялар лойиҳалаштирилиб, қуришга киришилмоқда. Энергетика саноатимиз бу станциялар учун мураккаб ускуналар етказиб беряпти. Йирик гидроэнергетика объектлари орасида 600 минг киловаттли Чорвоқ ГЭСи, 2 миллион 700 минг киловаттли Нурек гидроэлектростанцияси ҳамда 1 миллион 200 минг киловаттли Тўхтагул ГЭСи бор.

Чорвоқ ГЭСи 300 минг гектар ерни суғоришни яхшилайди. Янгитдан 150 минг гектар ерга сув чиқариб беради ҳамда йилига 2 миллион киловатт-соат арзон электр энергияси ишлаб чиқаради. Чорвоқ ГЭСи Чирчиқ ва Чотқол дарёларида қуриладиган йирик гидроэлектростанцияларнинг тўнғичидир. Яқин келажакда бу ерда Хўжакент ГЭСи (160 минг киловатт) Ғазалкент (64 минг киловатт), Юқори Чатқол (500 минг киловатт) ва Ўрта Чатқол (600 минг киловатт) ГЭСлари қад кўтаради.

Амударёда қуриладиган Туямўйин гидроузели ҳам катта халқ хўжалиги аҳамиятига эгадир. Туямўйин гидроузели ёнида 200 минг киловатт қувватли станция бўлади. Гидроузел шарофати билан 300 минг гектарга яқин ер сув билан тўла таъминланади. Шунингдек, янгитдан 200 минг гектар ер суғорилиб, пахтазор ва шолизорга айлантирилади.

Энергетикамизнинг тараққиёти янада порлоқ. Илгари станцияларимиз қувватларини ўн ва юз киловаттлаб ҳисоблаган бўлсак, эндиликда миллионлаб санайдиган бўламиз. Ҳақиқатан ҳам, Сирдарё ГРЭСининг қуввати 4 миллион 400 минг киловатт. Қорақалпоғистон ГРЭСининг қуввати 1 миллион 200 минг киловатт, Қўқон ГРЭСининг қуввати 1 миллион 200 минг киловатт бўлади. Совет давримизда энергетикамизнинг қадамлари ана шундай қутлуғ ва шарофатли.

Тошкент, Оҳангарон ва Навоий каби шаҳарлардаги янги электростанциялар энергия билан бир қаторда буғ ва иссиқ сув етказиб бераётган экан, бу коммунал-маиший хизматни яхшилашда катта аҳамият касб этади. Эндиликда қуввати 300-500-800 минг киловатт бўлган агрегатларни монтаж қилиш навбати келди. Электростанциялар ва агрегатлар қувватининг шу сингари йирик бўлиши электростанциялар қурилишига нисбатан озроқ капитал маблағ сарфлашга имкон беради.

Электр тармоқларини, агар таъбир жоиз бўлса, электрлаштиришнинг қон томири дейиш мумкин. Илгари алоҳида-алоҳида бўлган Тошкент ва Фарғона энергетика системалари ҳамда Самарқанд, Каттақўрғон ва Бухоро энергетика узеллари негизида электроэнергетика системаси бунёд этилди. Бунга 220 киловольтли электр узатиш линиялари ва подстанциялар қуриш йўли билан эришилди.

Тахиатош ГРЭСи негизида ҳамда Хоразм области ва Туркманистоннинг Тошовуз районлари энергетика узеллари негизида республикамиздаги иккинчи энергетика системаси бунёд этилган. Ўзбекистон Энергетика системасида электр узатиш линияларининг узунлиги 75 минг километрга етди. Яқин келажакда Амударё этакларидаги энергетика системаси ҳам Марказий энергетика системаси билан Навоий ГРЭСи — Мурунтов—Дулдул электр узатиш линияси орқали боғланади.

Ўрта Осиё энергетика системасида энг юқори кучланиш 220 киловольтдир. Энергиядан фойдаланиш тобора кўпайиб бораётганлиги ҳамда йирик электростанциялар ишга тушаётганлиги туфайли 220 киловольтли электр тармоқлари айрим энергетика узеллари ўртасида энергия тақсимлашда кифоя қилмай қолди. Шу боисдан ҳам эндиликда 500 киловольтли электр узатиш линиялари ва подстанциялар қуришга киришмоқ лозим.

Ўрта Осиё энергетика системаси шу тариқа лойиҳалаштириляптики, унинг ҳамма энергетика районлари ўзаро боғлиқ бўлади.

Ўрта Осиё республикалари ва Жанубий Қозоғистоннинг Бирлашган энергетика системасини мамлакатнинг ягона энергетика системаси билан улаш масалаларини ҳам ҳал этмоқ лозим.

1975-1980 йилларга келиб саноат корхоналари ишлаб чиқарилган энергиянинг 60 процентини оладилар. Қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари ва коммунал-маиший эҳтиёжлар учун қолган 40 процент энергия сарфланади. Қишлоқ хўжалигида электр энергия, асосан Қарши чўли, Бухоро воҳасидаги, Сурхон Шеробод водийсидаги, Қоракўл воҳасидаги каналлар бўйидаги насосларни ишга солиш учун кетади.

Энди республикамиз қишлоқлари ва қишлоқ хўжалигини электрлаштириш тўғрисида гапириб ўтайлик. 1968 йилга келиб қишлоқ жойларидаги электр тармоқларининг узунлиги 59 минг километрга етди. Бу 1962 йилдагига нисбатан 6 баравар кўпдир. Эндиликда қишлоқ жойлардаги электр тармоқларини эксплуатация қилишни министрлигимиз ўз ихтиёрига олмоқда. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги арафасида республикамиздаги ҳамма колхозлар ва совхозларда Ильич чироқлари порлади. 1968 йилга келиб республикадаги колхозларнинг асосий кўпчилиги ва 219 совхоз республика энергетика системасига уланди. Ҳозир юз мингдан ортиқ қишлоқ хонадони электрлаштирилган. Шундан 98 минг хонадон энергетика системасидан ток олмоқда.

Шундай қилиб, Ўзбекистонда халқ хўжалигини, шаҳар ва қишлоқларни ёппасига электрлаштириш ниҳоясига етай деб қолди. Ёппасига электрлаштириш ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаштиришга ҳамда коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишга хизмат қилади. Владимир Ильич Ленин 1920 йилнинг 22 декабрида Советларнинг Бутунроссия VIII съездида сўзлаган нутқида, агар Россия электростанциялар ва қудратли техника ускуналарининг тармоғи билан қопланса, бизнинг коммунистик хўжалик қурилишимиз бўлажак социалистик Европа ва Осиё учун намуна бўлиб қолади, деган эди. Биз эндиликда Владимир Ильич Ленининнинг гениал башорати рўёбга чиққан кунларнинг гувоҳи бўлиб турибмиз.

«ЎЗБЕКИСТОН» РЕСТОРАНИ

РЕПОРТАЖ

Тинчлик посбони, СССР халқлари бузилмас дўстлигининг рамзи бўлган пойтахт — Москва. Бу ерда турли миллат вакиллари истиқомат қиладилар, билим оладилар ва тажриба алмашадилар. Ҳар ердан меҳмон бўлиб келганларнинг сон-саноғи йўқ, деса бўлади. Бироқ, шунисн қувончлики, овқатни танлаб ейдиган энг нозик табиатли хўранда — украин ғаллакорими, моҳир қозоқ чўпоними, товусдек ҳиром этувчи грузин раққосасими, ким бўлмасин, ўзининг суюмли таоми ҳуморида. Миллий ошхонали ресторанлар: «Арагви», «Арарат», «Боку», «Украина», «Ўзбекистон» ва бошқаларда хизмат қилувчи моҳир пазандалар ҳар қандай буюртмага мунтазир бўлиб туришади.

Бу борада, айниқса, серқуёш республикамиз номи билан юритилувчи «Ўзбекистон» ресторани пойтахтликларнинг эътиборини кўпроқ жалб қилаётир. Тўйимли ва мазали қилиб тайёрланаётган палов, манти, лағмон, манпар, сомса, кабоб ва бўрсилдоқ нонларнинг ёқимли ҳидини москвалик хўрандалар олисдан ҳам яхши ажрата оладилар, десак муболаға бўлмас.

— «Ўзбекистон»да ишлаш шарафига муяссар бўлганимга ҳам ўн беш йилча бўлиб қолди, — деб сўз бошлайди бош ошпаз ёрдамчиси Ваҳоб Умаров, — бу орада армия хизматини ўтаб, Тошкентда ошпазлар малакасини ошириш курсида ўқидим. Шундан кейин СССР халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасидаги «Тошкент» ресторанида ишладим. 1967 йили «Мосресторантрест» тавсияси билан Монреалда ўтказилган жаҳон виставкасига бориб, ўзбек таомларини чет элликларга намойиш этиш ва уларга манзур қила олиш ишига ҳисса қўшдим.

— «Ўзбекистон»да овқатланувчилар сони ортиб бораётганлигининг сири нимада деб ўйлайсиз?

— Биз, бу ерда тайёрланадиган ҳар бир таомни алоҳида эътибор билан пазандалик санъатини ишга солиб пиширамиз. «Интурист» меҳмонхонасидан покистонлик, эрон ва ҳиндистонлик, турк ва афғонистонлик туристлар ошхонамизга тез-тез келиб туришади, телефонда буюртмалар беришади. Французлар-ку бизнинг доимий хўрандамизга айланишган.

М. БОБОХОНОВ.
Москва шаҳри.

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ПЛАНЕТАМИЗДА

ВАРШАВАДА ЮБИЛЕЙ ПАРАДИ

ВАРШАВА, 22 июль. ТАСС махсус мухбирлари Г. Власов билан В. Кузнецов хабар берадилар:

Халқ Польшасининг 25 йиллиги муносабати билан бугун Варшавада Польша қўшинлари қисмларининг катта юбилей паради ва спортчилар паради ўтказилди.

Парадлар майдони байрам тусида ясатилган. Майдон жуда кўп оқ-қизил ва қизил байроқлар билан, плакатлар ва транспарантлар билан безатилган.

Парад бошланмасдан анча олдин бу ерда Халқ бирлиги фронти раҳбарлари, министрлар, сейм депутатлари, жамоат ташкилотларининг, меҳнаткашлар коллективларининг вакиллари, ишлаб чиқариш илғорлари, илмий ва техникавий зиёлиларнинг вакиллари, маданият ва санъат намояндалари, халқ Польшасининг буюк байрамида қатнашмоқ учун қўшни мамлакатлар — СССР, Чехословакия Социалистик Республикаси, Германия Демократик Республикасидан келган жуда кўп делегацияларнинг раҳбарлари ва аъзолари, чет эл дипломатик вакилликларининг бошлиқлари тўпланишди.

Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари В. Гомулка, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, Польша Халқ Республикаси давлат кенгашининг раиси М. Спихальский, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Ю. Циранкевич, Чехословакия Социалистик Республикасининг Президенти Л. Свобода, Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Г. Гусак, Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Германия Демократик Республикаси Министрлар Советининг Раиси В. Штоф, Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси ва Марказий Комитети секретари Э. Хонеккер минбарга чиқишлари билан уларни майдонда тўпланганлар олқишлаб кутиб олишади.

Эрталаб соат 10. Польша Халқ Республикаси давлат гимнининг оҳанги тантанали янграйди. Парад қўмондони миллий мудофаа министри брони генерали В. Ярузельскийга рапорт беради, сўнгра генерал парад учун саф тортиб турган қўшинлар олдидан ўтиб, уларни байрам билан қутлайди.

Салют берилиб, 24 марта отилган тўп ҳавони ларзага келтиради. Польша Халқ Республикасининг давлат гимни яна янграйди.

Барча қўшин турларининг иштироки билан ҳарбий парад бошланади. Парадни Польша қўшинининг байроқдорлари ва фахрий қоровули бошлаб беради. Сариқ жиякли ҳарбий кийимдаги жангчилар — Тадеуш Костюшка номидаги Биринчи Варшава механизациялашган дивизиясининг ротаси мустаҳкам саф тортиб ўтади. Бу дивизия Улуғ Ватан уруши йилларида совет ерида халқ поляк қўшинига негиз солган эди. Сўнгра ҳаво десант қўшинларининг, территориал мудофаа қўшинлари қисмлари, офицерлар тайёрлайдиган мактабларнинг тингловчилари, граждан милициясининг ва ички қўшинларининг қисмлари ўтадилар.

Майдон тепасида вертолетлар пайдо бўлади. Олдиндаги вертолёт жуда катта оқ-қизил байроқни ҳилпиратиб учиб ўтади.

Жуда катта юк машиналари, бронетранспортерлар, ер усти ва зенит артиллериялари, танклар ва ҳар хил вазифаларни бажарувчи ракеталар кетма-кет ўтиб бормоқда. Варшаваликлар уларни қизғин кутиб олишди.

Поляк спортчилари марш садолари остида майдонга кириб келадилар. Уларнинг колонналарини Польша Халқ Республикасининг жуда катта герби очиб беради. Спортчилар кўтариб ўтаётган дастлабки шиорларнинг бирида: «СССР, Чехословакия Социалистик Республикаси ва Германия Демократик Республикасининг қардош халқларини табриклаймиз» деган сўзлар ёзилган. Йигит-қизлар, Совет Иттифоқи, Чехословакия ва Германия Демократик Республикаси байроқларини кўтариб олганлар.

Майдон ранг-баранг кийимларда товланади. Мамлакатдаги барча воеводаликларнинг ва ёшлар ташкилотларининг вакиллари бўлган ўн минг йигит-қиз мунтазам саф тортиб ўтиб бормоқда.

Ҳарбий парад ва ёшларнинг чиройли юришлари Польша Халқ Республикаси қуролли кучлари билан ёш авлоднинг мустаҳкам бирлигини ва улар Польша Бирлашган ишчи партияси билан Польша ҳукумати теварагида маҳкам жипслашганлигини кўрсатувчи салобатли ва катта таассурот қолдирган намойиш бўлди.

Эквадор пойтахти — Кито шаҳрида В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган фотокўргазма очилди. Эквадор Коммунистик партияси уюштирган бу кўргазмага халқаро ишчилар ҳаракати доҳийсининг ҳаёти ва фаолияти ҳақида ҳикоя қилувчи кўплаб фотосуратлар қўйилган. Суратда: Кўргазмага келганлар В. И. Ленин суратларини кўздан кечирмоқдалар. ТАСС фотохроникаси.

БУХАРЕСТ. Шаҳар жамоли кундан-кун яшнаб бормоқда. Суратда: Магеру хиёбонида қад кўтарган янги турар-жой бинолари. Г. Хачкованян фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИ БИРДАМЛИГИ СОВЕТ КОМИТЕТИДА

Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет Комитетида Комитет Президиуми билан СССР Фанлар академияси (Шарқшунослик институти, Африка институти, Латин Америкаси институти, Халқаро ишчилар ҳаракати институти, Жаҳон экономикаси ва халқаро муносабатлар институти) раҳбарларининг Совет Иттифоқи республикалари ва областлари илмий жамоатчилиги вакиллари иштирокида қўшма мажлиси бўлиб ўтди.

В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги муносабати билан ҳамда бирдамлик Совет Комитети белгилаган тадбирлар планига мувофиқ Президиум шу йил октябрь ойида Олмаотада «Миллий озодлик ҳаракати тўғрисида Ленин таълимоти ва озод бўлган мамлакатлар ижтимоий тараққиётининг ҳозирги босқичи» деган темада симпозиум ўтказиш масаласини муҳокама қилди.

Комитет Президиуми аъзоси, академик Е. М. Жуков шу масала юзасидан қилган докладида симпозиум ишида 200 дан кўпроқ совет ва чет эл олимлари ҳамда жамоат арбоблари қатнашади, деди. Симпозиум иштирокчилари миллий озодлик ҳаракати, ижтимоий-иқтисодий ва маданий тараққиёт проблемаларини Ленин таълимоти асосида муҳокама қиладилар. Анжуманга чет эллардан келадиган иштирокчилар СССРда социализм қурилиши тажрибаси, совет халқи ҳаёти ва фаолияти билан танишадилар.

Президиум симпозиум ўтказувчи ташкилот комитети составини тасдиқлади. Комитет составига мамлакатнинг таниқли олимлари ва жамоат арбоблари киритилди.

МОСКВАДАГИ VI ХАЛҚАРО КИНОФЕСТИВАЛЬ ҒОЛИБЛАРИ

22 июлда Москвадаги VI халқаро кинофестивалнинг якунлари эълон қилинди.

Тўла метражли бадиий фильмлар конкурсида олтин совринларни **«Люсия»** (Куба), **«Серафино»** (Италия), **«Душанбагача бир гап бўлар»** (СССР) кинофильмларига беришга қарор қилинди. «Ака-ука Карамазовлар» фильмини кинолаштирган режиссёр Иван Александрович Пирьевга (СССР) кино санъатини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун жюрининг махсус соврини берилди. **«Оливер!»** (Буюк Британия) фильмини постановка қилган режиссёр Кэрол Рид Чарльз Диккенс романи асосида оригинал ва юксак талантли музикали фильм яратишдаги катта маҳорати учун жюрининг махсус совринига сазовор бўлди. Режиссёрлар Аннели билан Андре Торндайк мавзунинг актуаллиги ва фестиваль шиорига мувофиқ шу мавзуни экранда мужассамлаштирганлиги учун жюри уларнинг **«Немис Аёлининг кундалик дафтари»** (Германия Демократик Республикаси) фильмини махсус соврин билан мукофотлади.

«Ҳангомалар вақти» (Франция) ва **«Қўнғироқ товушини эшитганингда»** (Югославия) фильмлари кумуш совринларга сазовор бўлди.

Рон Моуди **«Оливер!»** (Буюк Британия) фильмида эркак ролини энг яхши ижро этганлиги учун ва Тадеуш Ломницкий **«Пан Володиевский»** (Польша) фильмида эркак ролини энг яхши ижро этганлиги учун ажратилган совринлар билан мукофотландилар.

Ирина Петрескуга **«Бир мавсумлик хотин»** (Румыния) фильмида аёл ролини энг яхши ижро этганлиги учун ва Анна Мария Пикноға **«Осмоннинг тор бир парчаси»** фильмида (Аргентина) аёл ролини энг яхши ижро этганлиги учун ажратилган совринлар топширилди.

Сценариячи Сигбьерн Хельмобак, режиссёр Кнут Андерсеннинг **«Куйдирилган ер»** (Норвегия) фильмига фашизм билан курашда халқларнинг мардлиги кино воситалари билан талантли мужассамлаштирилганлиги учун; режиссёр Умар Гандаҳнинг **«Кабаскабо»** (Нигер) фильмига ёш кинематографиянинг муваффақиятларидан далолат берувчи талантли асар яратганлиги учун дипломлар топширишга қарор қилинди. **«Ласло Анбрушнинг иши»** (Венгрия) фильмининг режиссёри Андраш Ковач ҳам экран публицистикаси жанрида янги кинематографик воситалар топишига уринганлиги учун, **«Танго»** (Болгария) фильмининг оператори Ивайло Тренчев юксак операторлик маҳорати учун дипломлар олишга сазовор бўлдилар.

Қисқа метражли фильмлар конкурси совринларини **«Жанг жойига олиб борадиган йўл»** (Жанубий Вьетнам Республикаси), **«Жаҳоннинг ёшлиги»** (СССР), **«Зўравонлик билан синаш»** (Буюк Британия) кинофильмларига беришга қарор қилинди. Махсус совринлар халқлар дўстлиги мавзуини шоирона, ҳиссиётли ҳал қилиб берганлиги учун **«Қайинлар»** (Югославия) фильмига, билиш тарихи темасини мароқли бадиий формада очиб берган **«Олма»** (Германия Демократик Республикаси) фильмига берилди. **«Одам нега ижод қилади»** (АҚШ) фильми мўлжаллаган фикрнинг ва форманинг оригиналлиги ва ўзига хослиги, кино санъатининг хилма-хил усулларидан моҳирона фойдаланилганлиги учун махсус совринга сазовор бўлди.

Болаларга аталган фильмлар конкурсида шундай фильмларнинг энг яхшиси бўлган **«Қиш тонги»** (СССР) фильми олтин совринга сазовор бўлди. **«Пал кўчасидаги болалар»** (Венгрия), **«Камалак иплари»** (Болгария) кинофильмлари кумуш совринларини олди. Ёш актёр Марк Лестерга **«Югур дикий, югур»** (Буюк Британия) фильмида бош ролни ижро этганлиги учун кумуш соврин топширилди. Болаларга аталган **«Қариликни билмайдиган ёшлик»** (Румыния) номли кинофильмга эртак фильми учун жюрининг атаб қўйган махсус соврини бериладиган бўлди. Болаларга аталган комик фильми учун жюри ажратиб қўйган махсус соврин **«Узун пайпоқ Пеппи»** (Германия Федератив Республикаси — Швеция) фильмига беришга қарор қилинди. Болаларга аталган мультипликация фильм учун жюрининг махсус соврини **«Қувноқ жаҳонгаштанинг саргузаштлари»** (Польша) фильмига беришга қарор қилинди.

Москвадаги болалар фильмлари халқаро фестивалининг жюриси урушнинг оғир шароитида болалар учун **«Иссиқ пахталиклар»** номли инсоний, тарбиявий фильм яратган Вьетнам Демократик республикасининг ёш мультипликацион кинематографияси эришган ютуқларини қайд қилди.

Халқаро кино матбуот ташкилотининг жюриси ўзининг совринини **«Люсия»** (Куба) фильмига юксак бадиий савияси ва оригиналлиги учун беришга қарор қилди.

VI халқаро кинофестивалининг техника жюриси **«2001 космик саёҳат»** (АҚШ) кинофильмига кинематографиянинг техника воситаларидан моҳирлик билан фойдаланилганлик учун СССР кинематографиячилар союзи билан техникавий кинематографик уюшмалар халқаро иттифоқининг дипломини беришга қарор қилди.

Бир қанча кинофильмлар Совет Иттифоқи жамоат ташкилотлари, газеталари ва журналларининг мукофотлари билан тақдирланди.

(ТАСС).

ЭКСПОРТГА ЖАНДАРМА

ХАЛҚАРО ТЕМАДА

●

«Кока-кола», сақич ва сигаретaларни Америка рекламаси дунёга машҳур қилиб юборди. Ана шу маҳсулотларнинг ҳар бирида албатта «АҚШда тайёрланган» деган Америка тамғаси ёпиштирилган бўлади. Бироқ, Америкадаги жуда кўп корхоналарда тайёрланадиган бошқа бир маҳсулот тўғрисида ҳали кўпчилик ҳеч нарса билмайди, ёки жуда оз билади. Масалан, Вашингтон томонидан баъзи бир Латин Америкаси мамлакатларига жўнатилаётган мундир кийиб ва қурол билан таъминланган «яшил қалпоқли»лар ҳозир ҳамма ёқни тутиб кетди. Ана шу кийим-кечакларда ҳам «АҚШда тайёрланган» деган тамға ярқираб туради. «Яшил қалпоқли»лар эса ана шу мамлакатлардаги миллий-озодлик ҳаракатларини бостиришга мўлжалланган Американинг қуролли қисмларидир.

Кейинги вақтларда Пентагоннинг жазо жандармалари учун буюртмалар бериш одат тусига кириб қолди. Бу соҳада ҳам автомобиль, сақич ва «кока-кола» сингари маҳсулотларни ишлайдиган корхоналар сингари Европада филиаллар очишга тўғри келмоқда. Биз бу ўринда Испанияда кейинги вақтларда вужудга келган ана шу филиални назарда тутмоқдамиз. Бу ҳақдаги хабар ҳеч қандай реклама ёрдамисиз дунёга ёйилиб кетганлиги жуда қизиқ. Ниҳояти Америка газеталарида ана шу воқеа тўғрисида баъзи бир фактлар келтирилган эди, холос.

Мадрид ҳукмдорлари Вашингтон билан ана шу тўғрида савдолашиб бўлишмасданоқ, Америка қўшинлари каудильо хизматига бел боғлаб турарди.

Америка газеталари яқинда Франко зироатида 1967 ва 1968 йилларда Америка-Испания ўзаро қўшма маневрлари бўлиб ўтганлиги тўғрисида хабар берган эди. Бу маневрлар «Патфейндер экспресс-I» ва «Патфейндер экспресс-II» номлари билан аталгандир. Бу маневрларнинг мақсади Испания ҳукуматига қарши кўтарилмоқчи бўлган исённи қандай қилиб бостириш тажрибасидан иборат бўлди. Бу ҳақда «Нью-Йорк пост» газетаси очиқдан-очиқ шундай деб ёзади: «Кишиларни мунтазам равишда жисмоний томондан чиниқтириш ҳарбий хизматдаги энг синалган ва маъқул тажрибадир. Аммо Испанияда ўтаётган ҳарбий хизмат жараёни, афтидан бутунлай бошқачага ўхшаб қолди. Бу ерда жисмоний тарбиянинг жуда ҳам антиқаси қўлланмоқда, яъни Франко режими куч-қудратини мустаҳкамлашга қаратилган ҳарбий машқлар ўтказилмоқда». Ҳар қандай воқеа ҳам бундан очиқроқ ёзилиши сира мумкин эмас!

Газетанинг гувоҳлиги икки нарсани тағин ҳам равшанроқ англашга далил бўла олади. Биринчидан, Франко ҳукумати ҳаворанг қалпоқ кийган ўз ҳарбий қисмларига унчалик қаттиқ ишонмайди. Шунинг учун «яшил қалпоқ» кийган чет эл жандармаларининг ёрдамига кўпроқ таянмоқда. Иккинчидан, Америка ҳарбий қисмлари ҳамма ерда — хоҳ Осиёда, хоҳ Латин Америкасида бўлсин, ҳозирги кунда Ғарбий Европада садоқат билан жандармалик вазифасини бажармоқда.

Испаниянинг ахборот министри Фрага Ирибарне юқоридаги газетанинг фош этувчи фактларини ҳеч қандай асоссиз гап деб эълон қилган раддиясини шарҳлаб ўтиришга ҳожат бўлмаса ҳам керак, албатта. Чунки, шўрнинг қурғур министр ўзи эгаллаган лавозими туфайли шундай йўл тутиши турган гап. Бошқа бирорта иложи борми бечоранинг.

Бироқ, Пентагон ва давлат департаментининг вакиллари мухбирлар томонидан «Испания учун «яшил қалпоқли»лар тайёрланаётганлиги ҳақиқатан бор гапми?» деб берган жуда кўп саволларига жавобан фақат қўл силкибгина қўймоқдалар. Ахир улар ҳам ўз бошларига ташвиш орттиришни истамайдилар, албатта. Чунки америкаликларнинг, билдим деб тутилдим, билмадим деб қутилдим, қабилидаги доно мақолларига амал қилмоқдалар.

Лекин у ҳолда ҳам, бу ҳолда ҳам мазкур соҳадаги аҳвол жуда равшан. Кўриниб турибдики, Франко ҳукумати шу кунларда ўзини игна устида тургандек ҳис қиляпти. Шунинг учун ҳам у ўзи учун ойболталик гумашталар изламоқда. Шундай ойболталикларни океан нариёғидан ҳам ёллаб келтирмоқда. Нима бўлса ҳам ўз исёнчи халқи бошига зарур пайтда уриб туриш учун тўқмоқ тайёрлаб қўйиш зарар қилмайди.

Н. ГАБИНСКИЙ, (АПН).

Редактор ўринбосари: Х. ЕДГОРОВ.

Анатолий Алексеевич ВАСИЛЬЕВ

Таниқли фитопатолог, қишлоқ хўжалик фанлари доктори, профессор Анатолий Алексеевич **Васильев** оғир бетобликдан кейин шу йил 21 июлда 61 ёшида вафот этди.

А. А. Васильев 1909 йилнинг 17 январида Ўш районининг Покровский қишлоғида ишчи оиласида туғилди. У Ўрта Осиё Давлат университетининг қишлоқ хўжалик факультетини 1931 йилда тамомлаб чиқиб, олий маълумот олди. Шундан бери у ўзини фанга бағишлади. СоюзНИХИнинг Бухоро тажриба станциясида, сўнгра ўсимликларни ҳимоя қилиш марказий станциясида ишлади. Улуғ Ватан уруши бошланиши билан А. А. Васильев фронтга жўнади ва Совет Ватани учун мардларча жанг қилди. У фронтда КПСС сафига кирди. Жанговар хизматлари учун Қизил Юлдуз, III даражали Кутузов орденлари ва медаллар билан мукофотланди.

Уруш тамом бўлгач А. А. Васильев Тошкентга қайтди ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қишлоқ хўжалик бўлимининг инструктори бўлиб ишлади. Орадан икки ярим йил ўтгандан кейин у яна илмий ишга қайтди: 1956 йилгача фанлар академиясининг қишлоқ хўжалик институтида, сўнгра ўсимликларни ҳимоя қилиш институтида фан бўйича директор ўринбосари ва фитопатология лабораторияси мудири лавозимларида хизмат қилди.

А. А. Васильевнинг илмий тадқиқотлари ғўза касалликларини ўрганишга ва вилтга, гоммозга, уруғликнинг чириши ва илдиз чиришига қарши кураш чораларини ўрганишга бағишланди.

Олимнинг 1933 йилдан буён 50 дан кўпроқ илмий асарлари босилиб чиқди. А. А. Васильев олиб борган илмий ишлар ғўзанинг илгари кенг тарқалган ва зарарли касаллиги — пахта гоммозини батамом тугатиш имкониятини берди.

1951 йилда А. А. Васильев кандидатлик диссертациясини, 1965 йилда эса докторлик диссертациясини ёқлади ва унга профессор унвони берилди.

А. А. Васильев сўнгги йилларда фитопатология лабораториясига раҳбарлик қилишни давом эттириш билан бирга ғўзанинг ҳали тугатилмаган офати — вилтга қарши олиб борилаётган илмий тадқиқотларни координациялаш соҳасида катта иш олиб борди. Олимнинг меҳнати ҳукуматнинг учта мукофоти билан тақдирланди.

Меҳнатсеварлик, бир мақсадни кўзлаш, принципиаллик, камтарлик, кишиларга меҳрибонлик А. А. Васильевга хос фазилатлар эди.

А. А. Васильевнинг хотираси қалбларимизда ҳамиша сақланиб қолади.

Бир группа ўртоқлари.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Концерт. 9.30 — С. Жалил қўшиқлари. 10.30 — Концерт. 11.15 — «Ёз дам олиш учун қулай палла». 11.30 — М. Муҳамедов ҳақида концерт-очерк. 13.30 — Қўшиқлар. 15.15 — Маданият радиоуниверситети. 15.30 — Концерт. 16.10 — «Тўрт фасл» (музикали очерк). 16.50 — «Правда» газетасининг обзори. 17.00 — Симфоник куйлар. 18.00 — «Ирригация қурилишларида» 18.10 — Романслар. 19.20 — Татар куйлари. 20.00 «Ёшлик» радиостанцияси. 20.40 — Қўшиқлар. 21.00 — «Жаҳон социализм системаси — антиимпериалистик ҳаракатнинг таянчи» (суҳбат). 21.15 — «Гуллаётган Мирзачўл» (музикали-адабий композиция). 22.20 — Концерт. 22.40 — В. И. Ленин ҳақида ҳикоялар. 23.15 — Мақом кечаси.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 — **Кўрсатишлар программаси**, 18.35 — **Қўғирчоқ телевизион театри** (болалар учун, ўзбек тилида).

Рус тилида: 18.55 — **Кўрсатишлар программаси**, 19.10 — **Портфеллик шайтон** (бадиий фильм), 20.20 — Кўрсатишлар программаси ва реклама.

Ўзбек тилида: 20.30 — **Телеянгиликлар**, 20.45 — **Халқ контроли экрани**, 21.15 — **«Эркин ҳаёт» программаси**, 22.15 — **«Трест» операцияси** (телевизион бадиий фильмнинг учинчи серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида: 18.00 — **Телеянгиликлар**, 18.20 — **Тошкент илон питомнигида**, 18.40 — **Об-ҳаво ҳақида**, 19.10 — **Концерт.**

20.00 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 дан — **Фрунзе кўрсатади.**

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 24/VII да **Фарғона тонг отгунча**, 25/VII да **Нурхон.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Доктор Абст тажрибаси — «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 яримда), «МОСКВА» (эрталаб 11-40 минут, кундуз 3 ва кеч 7 да).

Шошилинч никоҳ — «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Оқ рояль — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун, жуфт соатларда), «МОСКВА» (эрталаб соат 10, кундуз 1-20 минут, 5 ва кеч 9-20 минутда).

Қор аёл ҳақида афсона — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Оила жанжали — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Дўстим Нодар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Бомбай тун оғушида — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5 ярим, кеч 7 ярим ва 9 яримда).

Кашмирдаги севги (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 4-20 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 9 ва 10-40 минутда бошланади)

Йўлнинг ўндан бири — ТЕЛЬМАН номли.

Махтумқули — НАВОИЙ номли.

ПУШКИН НОМЛИ БОҒДА

25, 26, 27 июлда

М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ ВА ЭСТРАДА АРТИСТЛАРИНИНГ

КОНЦЕРТИ

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Олмахон ҲАЙИТОВА, Жуманазар БЕКЖОНОВ,**

Солистлар:

Зокиржон СУЛТОНОВ, Гулчеҳра ИСМОИЛОВА, Жуманиёз СОБИРОВ, Отамурод ҲОЖИЕВ, Раҳмон АБДУРАСУЛОВ, Нина ТЯГНИБИДНАЯ, Зумрад ҲОЖИЕВА, Руқия АБДУЛЛАЕВА, Жуманиёз БОЙЖОНОВ, Ҳайриддин ФАЕЗОВ ва бошқалар қатнашади.

Программани **Зайтуна ТОЖИБОЕВА** олиб боради.

Концерт кеч соат 9 да бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК ВА ЕНГИЛ САНОАТ ИНСТИТУТИ

қуйидаги вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

КАФЕДРА МУДИРЛАРИ: чарм буюмлар технологияси, тўқимачилик машиналари қурилиши (профессор, техника фанлари доктори, доцент, техника фанлар кандидати);

КАФЕДРА ДОЦЕНТЛАРИ: машиналар детали, ишлаб чиқаришни ташкил қилиш ва планлаштириш, чизма геометрия ва машинасозлик чизмачилиги, автоматика, физика (Наманган ўқув-консультация пунктига);

КАТТА ЎҚИТУВЧИЛАР: материаллар қаршилиги (Наманган ўқув-консультация пунктига), жисмоний тарбия ва спорт;

АССИСТЕНТЛАР: тўқимачилик саноати соҳаси иқтисоди, юқори молекуляр бирлашмаларнинг химик технологияси (химиявий толалар технологияси), илмий коммунизм (ўзбек тилида), назарий механика (ўзбек тилида) материаллар технологияси, автоматика машиналар детали, қурилиш ишлари, толали материалларнинг механик технологияси, ишлаб чиқаришни ташкил қилиш ва планлаштириш, жисмоний тарбия ва спорт, ҳисобли математика, тўқимачилик бўйича.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Ҳужжатлар Тошкент шаҳар, 100 2-Виборг кўчаси, 5-уйга юборилади.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕГРАФ АГЕНТЛИГИГА (ЎзТАГ)

ўзбек тилида малакали машинисткалар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Навоий кўчаси, 30-уй. ЎзТАГ, 16-хона.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283, Партия турмуши — 333469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331216. Халқаро ҳаёт — 337604. Коммунистик тарбия — 331453. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 336675, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенография — 337343. Корректура — 337163. Экспедиция — 333143. Коммутатор — 337301, 339329, 339330, 336250, 336251, 336253, 336254, 336255, 336256, 336257, 336258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон — 45-55, Бухоро 43-41, Қарши 23-03, Наманган 21-88, Нукус 42-62, Самарқанд 31-072, Термиз 23-27, Фарғона 41-88, Урганч 34-55.

№ Б. — 170. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 14461.